

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: (312) 842-7325

VOLUME LXIV Nr. 5

KETVIRTADIENIS, KOVO [MARCH] 1, 1984

KAINA 25 c.

KASDIEN

GAILA, KAD TAIP YRA YPAC ŠIUO METU AR ATSISTOJA ANT KOJŲ KAI SIŪLO POTERIAUTI

Gal kai kurie "Vilnies" skaitytojai nežino, kad suredaguotą laikraščiu medžiagą pasiuntus į rinkyklą ir kol laikraštis yra paruoštas vežti į paštą, procesas užtrunka daugiau kaip savaitę. Todėl ne truputį nenuostabu, kad daug tarptautinės bei nacionalinės politikos žinių bei komentarų tenka aplenkti, o antra, laikraštis dvisavaitinis.

Gaila, kad taip yra, ypač šiuo metu, kaip visame pasaulyje vyksta socialinė revoliucija, kai mūsų Amerikos užsienio politika įklimpus, kai šalies ekonomika svirduliuoja.

Tačiau tenka tikėtis, kad skaitytojai apie visa tai susigauja.

Kaip Amerikos užsienio politika šiuo metu yra įklimpusi, vargu ar kada yra taip buvę. Prez. Reagano paskelbtas komunizmui "šventas karas" nesiseka. Vakarų Europoje sąjungininkai purkštuoja. Užmojai Libane eina velniop. Centro Amerikoje žmonių kovos už išsilaisvinimą iš nacionalinės ir ekonominės priepaundos aštrėja. Pavyko susidoroti tik su mažyte Grenada, bet ar ilgam, prašosi klausimas.

Kodėl taip yra, nenuostabu. Amerikos valdžia ne žmonių, o monopolijų, didžiųjų korporacijų, finansinio kapitalo. Kaip taisyklė, monopolijos, korporacijos bei finansinis kapitalas tėvynės neturi. Jų tėvynė ten, kur didesni pelnai.

Prez. Reaganas ir jo administracijos leitenantai gražiomis dainelėmis dainuoja, kad Amerika ekonomiškai atžvilgiu atsistoja ant kojų. Taip, atsistoja ant kojų, bet ne darbininkams, gyvenantiems iš menkų algų, ne smulkiems fermeriams, ne benamiams, ne tiems, kurie eilėje stovi prie sriubos virtuvių.

Amerika atsistoja ant kojų monopolijoms, korporacijoms. Pavyzdžiui, General Motors kompanijos praeitais metais pelnas buvo rekordinis. Neprasčiau pasiėmavo ir kitos didžiosios ir visokie agrobizniai.

Svietimo atžvilgiu Amerika ne truputį neatsistoja ant kojų. Faktas yra faktas, kad Amerikos mokslivai matematikos, geografijos ir kitose mokslo šakose toli atsilikę nuo kitų šalių mokslivai, nežiūrint kad seniai atėjo visokių satelitų astrolaivių epocha.

Atsimenu, kai Tarybų Sąjunga paleido pirmą sputniką, buvo didelė sensacija. Čikagos universitete vakarinio fakulteto profesorius neatsidžiaugė, girdi, dabar ir Amerika pradės mokytis! Daug metų nuo to praėjo, ar kiek išsimokino?

Vargu ar kiek daugiau išsimo-

Kovo 8-oji—Tarptautinė moters diena.

N. Kryževičiūtės-Jurgelionienės plakatas

Sibiro dujos pasiekė Vakarų Europą

Sibiro dujos iš Urengojaus per TSR, Čekoslovakijos, Austrijos ir VFR teritoriją pasiekė Prancūziją. Jau šiais metais Prancūzija gaus pirmą milijardą kubinių metrų Sibiro dujų. Po to šiuo dujotiekiu galės naudotis VFR, Austrija, Šveicarija, kitos Vakarų Europos šalys. Iš viso į Vakarų Europą numatyta kasmet tiekti po 40 milijardų kubinių metrų dujų. Kontraktas galioja iki 2009 metų.

Dujotiekiio statyboje dalyvauja ir Vakarų Europos šalys, tiekdamos vamzdžius ir įrengimus. Šiomis dienomis Prancūzijos ministras pirmininkas P. Morua, kalbėdamasis su "Pravdos" korespondentu, pareiškė, jog Prancūzija teikia didelę reikšmę ekonominiams ir prekybiniams ryšiams su Tarybų Sąjunga. Dvišalės prekybos apimtis auga. Pagal ilgalaikį 25-erių metų susitarimą dėl dujų tiekimo Prancūzijai laiku Tarybų Sąjunga tiekiami įrengimai ir medžiagos, nors ir buvo iškilę kai kurie sunkumai.

Kas tai per sunkumai? Tai dabartinės Vašingtono administracijos trukdymai, siekimas užkirsti kelią dujotiekiio statybai. 1981 metų pa-

kins, kai prezidentas siūlo mokyklose poteriauti. Religija žmogui mokslo neduoda.

"Vilnies" skaitytojų mažėja, daug išmiršta, daug pasensta. Bet entuziazmas, kad laikraštis gyvuotų nemažėja. Prenumeratų atnaujinimui vėjus, palyginus buvo geras, retas kuris skaitytojas neprisidėjo su dešimke bei didesne suma laikraštį paremti.

Žinoma, nesudėjo per vėjų tiek pinigų, kad laikraštis metus galėtų gyvuoti, bet reikia laukti, aukos nesustos plaukusios, nes skaitytojai žino, kad laikraštis išsilaiko iš jų sunkiai uždirbtų centų.

S. J. Jokubka

JURIJUS V. ANDROPOVAS

Vasario 9 dieną miręs Tarybų Sąjungos Komunistų partijos generalinis sekretorius, valstybės prezidentas Jurijus Vladimirovičius Andropovas buvo didelė asmenybė. Neilgai jam teko vadovauti darbo žmonių šaliai, bet jis nuėjo dideli kelią kaip šalies vidaus, taip užsienio politikoje, ypač giliai įmynė savo pėdas kelyje į tarptautinę taiką.

Jurijus V. Andropovas gimė geležinkeliečio darbininko šeimoje 1914 metų birželio 15 dieną. Nuo pat paauglio dienų ėmė reikštis kaip sumanus organizatorius, ryžtingas visuomenės veikėjas, ypač komjaunimo veikloje. 1936 metais jis baigė vandens transporto technikumą, vėliau mokėsi Petrozavodsko universitete, baigė Aukščiosios partijos mokyklos prie TSKP Ck 4 kursus. Kaip visuomenininkas ir valstybės darbuotojas daugiausia jis darbavosi Karelijos-Suomijos srityje. Aktyviai dalyvavo didžiajame Tėvynės kare.

1939 metais Jurijus Andropovas buvo priimtas į TSRS Komunistų partiją, nuo 1944 metų iki 1953 buvo TSKP Petrozavodsko miesto komiteto II sekretoriumi, Karelijos-Suomijos TSR KP Ck — sekretoriumi, TSKP CK aparato darbuotoju. 1953-75 TSKP CK skyriaus vedėjas. Nuo 1961 TSKP CK narys, nuo 1962 TSKP CK sekretorius. 1950-54 ir 1962 buvo renkamas TSRS Aukščiausiosios Tarybos deputatu.

1982 metais lapkričio 10 dieną mirus Leonid Brežnevui, Jurijus V. Andropovas TSKP Centro Komiteto buvo išrinktas TSKP generaliniu sekretoriumi. Šių metų vasario 9 dieną po sunkios ilgos ligos jis mirė, sulaukęs 69 metų amžiaus.

žinomas buvęs televizijos anunceris Walter Cronkite, James Schlesinger, Corett Scott King ir kiti.

— Pentagono pranešimu, Grenados invazijos metu sužeisti civiliai grenadiečiai yra gydomi Amerikos kariškose ligoninėse. Kiek jų sužeistų buvo išgabenta iš Grenados į ligonines, Pentagono pareigūnas majoras J. R. Shields nežino, apie tai neturi informacijų.

TRUMPAI

— Federalinė balsavimų komisija pripažino, kad pastorius Jesse Jackson yra tinkamas būti pretendentu prezidentinei kandidatūrai. Kaip tokiam, pagal įstatymus paskyrė \$100,000 rinkiminės kampanijos reikalams.

— Išėjo aikštėn, kad Informacijų Agentūra turėjo "juodą sąrašą" 84 žymių amerikiečių, kurie nebūtų kviečiami į užsienį kalbėti Amerikos vardu. Sąrašas yra netgi plačiai

A p žvalgininkas

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly [659-790]

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
"VILNIS" - 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-790)

Kalbant apie valstybės biudžetą

Kaip kiekvienos šalies, taip mūsų Amerikos valstybės biudžetas parodoms, koks yra šalies ekonominis bei kultūrinis lygis. Iš valstybės biudžeto samatų mes matome kokia kryptimi šalies vyriausybė tvarko krašto ūkį, švietimą, kultūrinį krašto gyvenimą, kur link šalį stumia politiniu atžvilgiu.

Prez. Reagano pateiktas valstybės biudžeto projektas ateinančioms fiskaliniams metams nėra džiuginantis. Pagal jo pasiūlytą projektą, valstybės turėtų turėti \$925.5 milijono išlaidų, o pajamų numato gauti tik \$745.1 milijonas. Vadinasi, nuostolio būtų \$180.4 milijono. Šeiminingiškais akimis žiūrint, prastas šeiminingumas, jeigu per metus numatoma tiek daug nuostolio.

Sveikai protaujant, tokio didelio nuostolio-deficito galima būtų išvengti, jeigu prez. Reagano administracija nebūtų apsvaigusi be perstojo ginkluotis ir vis brangesniais ginklais, bei nebūtų užsispyrus neprarasti kapitalistinio pasaulio žandaro statusą. Tenka tik įsivaizduoti! Militariniams reikalams prezidentas numato skirti net \$264.4 milijono. Tai nesąmonė, tiek pinigų eikvoti vien tik tam, kad kitoms šalims galima būtų diktuoti. Juk su kitomis šalimis galima susitarti geruoju, ne iš jėgos pozicijų! Ar nebūtų protingiau, ar Amerika nenusiplautų gėdos "yankees go home"? Bet nereikėtų tų baikų. Nežiūrint kad \$80.4 milijonų nuotoliui padengti reikės iš kur pasiskolinti bei spaustuvei prispausdinti naujų dolerių, bet militariniams reikalams žūt-būt turi būti \$264.4 milijono.

Išaiškėja Vatikano darbeliai

Visas svietas žino, kad Romos katalikų bažnyčia su savo Vatikanu iki pat II Pasaulinio karo pabaigos buvo Mussolinio ir Hitlerio pusėje. Ir buvo taip užsikrėtusi nacifašizmu, kad dar ir šiandien Vatikano dvasininkų armijoje tebėra neatsikračiusių nuo to žmonijos pasmerkto brudo. Žinoma, atvirai nesiskelbia, kad jie tebėra tokie, bet kiek pajėgdami pučia į reakcijos dūdą, puoselėjančią kitokia uniforma apvilktą nacifašizmą, dainuojantį antikomunistines daineles.

Žinoma, jeigu Vatikanas Romos katalikų bažnyčios dvasininkams nebūtų dirigavęs už Mussolinį ir Hitlerį, sunku pasakyti kiek kunigų būtų susitepę fašizmu. Bet kadangi Vatikanas buvo, kaip žmonės sako, dūšia ir kūnu už tuos diktatorius, ypač už Hitlerį, daug Romos katalikų bažnyčios kunigus negalėjo likti nesusitepę.

Šiomis dienomis paaiškėja, kad Vatikanas netgi pokario dienomis visu atsidavimu gelbėjo ir globojo prakišiusius karą Mussolinio ir Hitlerio pasekėjus, ieškojo kelių jiems slapta pabėgti, kur nors pasislėpti. Ypač tai paaiškėjo neseniai valstybės departamento paskelbtame 1947 metų dokumente, kuriame akcentuojama, kad pokario metais Vatikanas kai kurių Lotynų Amerikos šalių misijoms Vatikane darė spaudimą, kad jų vyriausybės būtų palankios priimti ir paslėpti buvusius nacius fašistus ir šiaip antikomunistinių pažiūrų žmones. Girdi, Vatikanas pokario metais buvo didžiausia organizacija, veikusi slaptai padėti emigruoti bėgantiems nuo kare pridarytų nusikaltimų, jų tarpe ir naciams.

Sausio 26 dienos laidoje laikraštis "New York Times" rašo, kad Paryžiaus advokatas Serge Klarsfeld, sekantis išsislapsčiusius pasaulyje nacius, jau 1962 metais iškėlė viešumon, kad nacistinis nusikaltėlis Walter Raul pokario dienomis Vatikano vienuolynuose pasislėpęs gyveno net 18 mėnesių. Dabar šis Vatikano globotas nacistinis nusikaltėlis ramiai gyvena fašistinėje Čilėje.

Nėra abejonės, kad Vatikanas ir kitiems tokiems nacistiniams nusikaltėliams padėjo pasprukti į Lotynų Ameriką bei kitas šalis. Nes kaip kunigas Antonio Weber, karo metu vadovavęs Vatikano organizacijai žmonėms slaptai emigruoti, sako, jog jo vadovaujama organizacija daugeliui padėjo iš Europos pasprukti.

Tenka laukti, anksčiau ar vėliau viskas išaiškės, blogi darbai tik laikinai galima paslėpti.

TRUMPAI

— Federalinių Rezervų tarybos pirmininkas Paul Volcker sako, kad valstybės biudžeto deficitai nieko gero nežada šalies ekonomikai ir Ameriką gali padaryti labiausiai prasiskolinusia šalimi.

— State of the Union kalboje prez. Reaganas sakė, jog Amerikos kareiviai niekad nėra kariavę prieš rusus kareivius. Prezidentas pamiršo ar nežino, kad prez. Woodrow Wilson po I Pasaulinio karo buvo pasiuntęs amerikiečius kareivius kariauti išvien su baltagvardiečiais prieš raudongvardiečius.

— Čikagos kardinolas Joseph L.

2

Bernardin kalbėdamas Belgijoje smerkė pramoninių šalių politiką, kuri daugiau rūpinasi ginklavimusi, o ne nusigyvenusių šalių gelbėjimu.

— Vaikų gynybos fundacijos duomenimis, turtingiausioje pasaulyje šalyje Amerikoje 13,100,000 vaikų gyvena paskendę skurde. Ypač daug tokių vaikų juodosios rasės—kas antras.

— 1983 metais Amerika prekiaudama su užsienio šalimis turėjo rekordinį deficitą — \$60.6 milijono. Komercijos sekretorius Malcolm Baldrige pranašauja, kad šiemet turės dar didesnį.

Iš sunerimusio pasaulio dėl rytojaus

SAUGO AMERIKOS PERŠINGUS

VFR valdantieji sluoksniai realizuoja visoje Vakarų Vokietijoje daugelį priemonių padedančių "geriau apsaugoti" Amerikos karinius objektus ir išvaikyti prie jų vykstančias antikarines demonstracijas.

Turimomis žiniomis, šioms uždaviniais vykdyti yra sudarytas specialus bundesvero ir federalinės pasienio apsaugos kariuomenės dalinys. Pagal vidaus reikalų ministro Zimmermano įstatymo projektą ir vyriausybės užgirtą, suteikia policijai platesnius negu anksčiau įgaliojimus ne tik išvaikyti taikius demonstrantus, bet ir be atrankos suimti jų dalyvius. Savo ruožtu NATO jungtinių ginkluotųjų pajėgų vadas įsakė "atidengti ugnį" demonstrantams, kurie "atsidurs visiškai arti" Peršingų dislokavimo rajono.

ANGLIJOS LEIBORISTAI

Vienas iš pagrindinių šalies leiboristų judėjimo veiklos krypčių yra kova už tai, kad Didžioji Britanija atsisakytų branduolinio ginklo. Tai pareiškė Anglijos leiboristų partijos lyderis N. Kinokas. Duodamas interviu Britanijos televizijos kompanijai ATV, jis griežtai kritikavo konservatorių vyriausybę, neregėtai suaktyvinusią karinius pasirengimus, jos kursą spartinti branduolinio ginklavimosi varžybas, bloginti tarptautinę padėtį.

TERORAS GVATEMALOJE

Gvatemaloje, kur valdo reakcinis proamerikinis režimas, sistematingos kratos ir gaudynės, masiniai vadinamųjų įtariamų asmenų suėmimai seniai tapo kasdieniniu reiškiniumi. Kaip praneša agentūra Enfo-prensa, vien tik šių metų sausio 14-18 dienomis per policijos reidus Gvatemalos sostinėje suimta ir uždaryta už grotų daugiau kaip 350 taikių gyventojų. O pernai, pažymi Enfo-prensa, įvairiuose šalies rajonuose buvo suimta daugiau kaip 18 tūkstančių Gvatemalos piliečių. Dauguma jų kaltinami iki šiol.

MĖGINA NUSLĖPTI NUSIKALTIMUS

Oficialusis Tokijas mėgina nuslėpti nuo jaunimo bausius nusikaltimus, kuriuos ketvirtajame ir penktajame dešimtmetyje padarė budeliai iš Japonijos imperatoriaus armijos slaptosios "731-ojo būrio". Jie atliko eksperimentus su gyvais žmonėmis, naudodami savo sukurtas naujas biologinio ir cheminio ginklo rūšis. Kaip praneša Tokijuje žurnalistams istorikas profesorius Sabutas Ienga, švietimo ministerija įsakė išbraukti iš naujų mokyklinių vadovėlių leidinių bet kokias užuominas apie šias piktadarystes ta dingstimi, jos "gali neatitikti tikrovės".

KINIJA NESILIAUJA PROVOKAVUS

Vietnamo informacijos agentūra VIA pranešė apie Kinijos ginkluotą provokaciją Vietnamo pasienyje.

Nuo sausio 2 d., sakoma pranešime, Kinijos kareivių grupės ne kartą perėjo sieną ir brovėsi į Saurės Vietnamo Langšono, Hatu-jeno, Kaobango, Kuangnio ir Hoangljenšono provincijų teritoriją. Dėl šių provokacinių veiksmų Vietnamas patyrė žmonių aukų, pasienio rajonų gyventojams pada-

ryta daug materialinių nuostolių.

INDIJA SUSIRŪPINUSI

Indijos vyriausybiniai sluoksniai susirūpinę sutiko spaudoje paskelbtą pranešimą, kad Bangladešo valdantysis režimas ketina leisti naudoti Čitagong uostą Amerikos septintojo laivyno laivų karine baze. Kalbėdamas Kalkutoje, Indijos valstybės gynybos ministras K. P. Singhas Deo pareiškė, kad Amerikos karo laivų dislokavimas Čitagonge kelia grėsmę taikai ir šio regiono saugumui.

PAKISTANAS GINKLUOJASI RAKETOMIS

Viename slaptų Pakistano poligonų buvo surengti bandomieji raketų nešėjų paleidimai. Kaip praneša Indijos laikraštis "Times of India", Pakistano pramonė pradeda serijinę šių raketų ir kitokio raketinės technikos gamybą.

Padedant kai kurioms Vakarų šalims, Islamabadas sparčiai tempais kuria įvairios paskirties raketą, kuriomis bus apginkluoti karo laivyno pajėgų laivai, priešlėktuvinės gynybos kariuomenė ir aviacija.

KONSTANTINAS U. CHERNENKO

Mirus Jurijui Andropovui, TSKP Centro Komitetas partijoms generaliniu sekretoriumi vienbalsiai išrinko veteraną komunistą Konstantiną Ustanovič Chernenko, 72 metų amžiaus.

K. Chernenko gimė 1911 metais neturtingų valstiečių šeimoje Sibire, Krasnojarsko rajone. Sulaukęs kelių metų neteko motinos, augo našlaičiu. Nuo 12 metų amžiaus, nebaigęs nė mokyklos, pradėjo pelnytis duoną pas turtingesnius valstiečius. 1926 metais įstojo į komjaunimą, siekdamas atliakamu laiku mokslu, dirbo pasieniečiu.

Konstantinas U. Chernenko

K. Chernenko nuo 1931 metų TSKP narys. Pradžioje partinį darbą dirbo savo gimtajame Krasnojarsko rajone. 1943 metais įstojo į Aukštąją partijos mokyklą prie TSKP Centro Komiteto. Po karo, 1948 metais perėjo dirbti į Moldavijos Komunistų partijos Centro Komitetą, propagandos skyriaus vedėju. 1964 metais buvo pakviestas dirbti į TSKP Centro Komitetą, nuo 1976 metų TSKP CK sekretorius, nuo 1978 metų TSKP CK Politbiuro narys.

Mirus žymiam Tarybų Sąjungos kompartijos ideologui Mikhail Sulosloviui, 1982 metų sausio mėnesį Konstantin U. Chernenko Politbiure užėmė jo vietą kaip vienas iš gambiausių Politbiuro ideologų.

Vilnis, 1984 kovo 1

1984 m. kovo 1 d. Nr. 1

JAU NETEKTŲ SUGRIŽTI . . .

Kaskart vis rečiau ir rečiau reakcinėje išeivių spaudoje, radijo laidose sutiksi "grynojo tautiškuo" šauklus. Jie nebe madoje. O pastaruoju metu nacionalistinės laisvų, latvių, estų, ukrainiečių spalvos susimaišė ir netgi įgavo rudą atspalvį: imperialistai anapus ir šiaurės Atlanto paskelbė tikrą "kryžiaus žygį" prieš komunizmą, dislokuoja "Peršingus" ir sparnuotąsias raketas prie pat socialistinių valstybių sienų, praktiškai 10-15 min. kelio iki tarybinių, taigi, ir Lietuvos miestų . . . Šiandien susivienijo ir žengė prie paskutinės karo ir taikos ribos juodžiausios tarptautinės reakcijos jėgos. Lietuvių bei kitų buržuazinių emigrantų propagandos centras irgi neliko kas daro: nori — nenori, o reikia sekti paskui šeiminką . . . Pavyzdžiui, "Amerikos balso" lietuviškoje laidose tiesiog liejasi pagyros "kietai" Reagano administracijos politikai, kaskart daugiau vietos užima ir taip vadinamos "Amerikos vyriausybės nuomonė" atspindinčios šmeižikiškos medžiagos Tarybų šalies adresu. Jau ir uodegą liepia vizginti ne bet kaip, o sutartinai!

Tautinės spalvos tikrai ne madoje šiandien Vašingtone. Matyt, netoli tas laikas, kai visa, visų tautybių išretėjusi reakcinė emigracija su savo laikraščiais ir mikrofonais sutilps vienoje dėdės Samo švarko kišenėje; ten susitiks visi, net ir tie, kurie kadaise kandžiojo vienas kitą grynai iš patriotizmo. Paradoksaliai nepatogioje padėtyje jau šiandien atsidadė kai kurių reakcinių lietuvių leidinių redaktoriai, kurie dar neseniai mokė Lietuvoje gyvenančius lietuvius, kaip reikia neapkęsti rusų, lenkų, žydų. Kaip rašė vieno leidžiamo JAV žurnalo redaktorius A. Kučys, rusofobija nebepriimtina. Kodėl? "Vis daugiau atsiranda laisvės šauklių . . . Ir tokie reiškiniai mums teikia daugiau vilties . . ." Lietuvių buržuaziam nacionalizmui, teigia A. Kučys, pavojingas ne rusų nacionalizmas, kurio kažkada iš tikrųjų bijota, o tarptautinis komunizmas. Todėl autorius siūlo visiems buržuaziniams nacionalistams, nežiūrint į jų nacionalinę priklausomybę, jungtis vieningos antikomuizmo

JAV — KINIJOS SANTYKIAI

R. Reagano administracija ketina pasinaudoti neseniai įvykusiu Čzao Czyjano vizitu į JAV ir dar labiau įtraukti Kiniją į savo įtakos orbitą, padaryti Amerikos ir Kinijos LR santykius stabilesnius, pajungti juos aiškiai antitarybiniais tikslams.

Patraukia dėmesį kai kurių Kinijos Liaudies Respublikos vadovų pastaruoju metu padaryti pareiškimai, kad Pekinas pasirengęs užmegzti su JAV "stabilius ir tvirtus santykius", jog esama "didelio potencialo" tokiai įvykių raidai. Kinijos atstovai sumenkina nemažus JAV ir KLR nesutarimus, ypač Taivano klausimu. Pekinas akcentuoja savo antitarybiškumą, siekdamas kuo daugiau gauti iš Vašingtono mainais už savo pasiūlymus, taip pat daryti Tarybų Sąjungai spaudimą prieš prasidedant naujam abiejų šalių politinių konsultacijų raundui. Būdinga, kad Kinijos vadovybė sėdosi prie derybų stalo su vyriausybe, kurią ji pagrįstai kaltina hegemonizmu. Vilnis, 1984 kovo 1

platformos pagrindu kovai su Tarybų valdžia.

Na, o jeigu ant tos platformos bus dar užkeltos naujos Amerikos raketos Europoje, tai Kučys ir į jį panašūs jausis dar drąsiau: bolševikai prieš tokią jėgą tikrai neatsilauks ir bemat atnaujins Zenevos derybas kuo palankiausiomis Vakarų sąlygomis.

Tai gryniausią savižudžių logiką, pajavairinama išeiviškoje spaudoje tokiais pseudoterminais, kaip "Nacionalistinis internacionalizmas".

1918-1919 m., po kaizerinės Vokietijos žlugimo, ir po to, kai Raudonoji Armija nustūmė baltalenkus net už Varšuvos, karingoji Antantė žiauriai puolė pirmąją pasaulyje darbininkų ir valstiečių valstybę, pasitelkė lenkų ir vokiečių dalinius, kurie neseniai dar kovėsi prieš tą pačią Antantę Vakarų fronte. Vokiečio barono fon der Golco "geležinė divizija" jau tarnavo ir lietuvių, latvių buržuazijai, nors prieš metus kitus lietuvių buržuazinė spauda koneveikė kaizerio okupantus Lietuvoje . . . Kaip matome, "nacionalistinis internacionalizmas" yra sena politinio vištakumo bei aršausio antikomuizmo atmaina. Anuomet tarptautiniam imperializmui pavyko įvesti savo tvarką — ir tai neilgam — Pabaltijo tarybinėse respublikose. Šiandien situacija iš esmės kita ir karinė intervencija praktiškai neįmanoma.

Tarybų valstybės vadovas Jurijus Andropovas savo Pareiškime pažymėjo: "Mes jau ir dabar gyvename pernelyg trapiame pasaulyje. Todėl atsakingi valstybiniai veikėjai turi įvertinti tai, kas vyksta, ir priimti racionalų sprendimą. Tik žmogiškas protas gali ir turi apsaugoti žmoniją nuo grėsmingo pavojaus".

O išeiviškoji buržuazinė spauda ir radijas, kaip matome, kviečia vienyti prieš "tarptautinį komunizmą", jungtis vieningos antikomuizmo platformos pagrindu . . .

Apie grėsmingą pavojų pasauliui, maskaradines kaukes užsidėję buržuaziniai nacionalistai negalvoja. Bet reikėtų viena žinoti tvirtai: dabar ne 1918-ieji metai ir iš "kryžiaus žygio" prieš komunizmą jau netektų sugrižti.

Virgilijus Liauška

Tiesa, kai kuriais tarptautiniais aspektais ji atsiriboja nuo JAV, bet daro tai, bijodama sukelti nepasitikėjimą savo politika besivystančių šalių ir taikingų tautų akyse.

Amerikos valdantieji sluoksniai stengiasi pasinaudoti Kinijos suinteresuotumu plėtoti ekonominius ir mokslinius-techninius ryšius su JAV bei kitomis kapitalistinėmis šalimis ir įtraukti Pekiną į karinio-politinio spaudimo Tarybų Sąjungai ir socialistinės sandraugos šalims strategiją. Tuo ir paaiškinamas Reagano, jo administracijos aktyvumas Kinijos kryptimi. Kartu JAV anaipol neatsisako hegemonistinės, imperialistinės pažiūros į Kinijos nacionalinius interesus. Pavyzdžiui, iš esmės ji nekeičia savo santykių su Taivanu, ji intensyviai apginkluoja. Taip pat neabejotina, kad R. Reaganas siekia pasinaudoti Kinijos vyriausybės vadovo vizitu savo rinkiminės kampanijos interesais.

Reagano administracija žaidžia pavojingą žaidimą, didindama tarp-

KĄ SURANDA "IEŠKOTOJAI"

Lietuvoje, ypač jos sotinėje, lankosi daugybė įvairiausių svečių. Jie vyksta turistais. Į svečius pas gimines ir draugus. Moksliniais ir kitokiais reikalais. Atvyksta iš pačių įvairiausių šalių ir natūralu, kad išsiveža įvairius įspūdžius. Tačiau tarp besilankančių Lietuvoje yra viena savotiška svečių kategorija, kurios nespūdinasi su jokia kita. Tai žmonės, kurie atvyksta ieškoti. Dar daugiau: jie visiškai tiksliai žino, ko ieškos ir kaip ieškos.

Natūralus klausimas: ar suranda? Atsakymas paprastai būna teigiamas, nes tokia jau jų profesija — surasti, ko reikia. Na, o jeigu nėra — tada tenka iškasti iš po žemių — neretai, tiesiogine tų žodžių prasme.

Kalbama apie tam tikrą Vakarų žurnalistų kategoriją, kuri medžioja sensacijas. Sensacijas bet kuria kaina ir bet kurias.

Ne, jiems ne nauji, jei Lietuvoje buvo išgelbėta žmogaus gyvybė šimtų kitų žmonių pastangomis. Ne nauji ir tai, kad dabartinės Lietuvos kaime daugelyje naujų namų surasi parketines grindis, originalius paveikslus, visus šiuolaikinius patogumus. Ten, kur anksčiau paprasčiausių bakūzių būta. Tiems "ieškotojams" neįdomu, jog valstybė moka už savo piliečių sveikatos apsaugą, puikiai rūpinasi jau nebegalinčiais dirbti savo visuomenės nariais, mokslu, švietimu, kultūra. Dar daugiau. "Ieškotojams" iš Vakarų tai yra tiesiog "antinaujiena"; pateikęs ją radijo, televizijos stoties ar leidinio bosui žurnalistas, ko gero, būtų privestas ieškoti kito darbo.

"Ieškotojai" iš Vakarų, atvykę į Lietuvą, galvos sau ypatingai nelaužo: juk jau daugybę metų išdirbti patogūs standartiniai receptai.

Vienas jų — remtis anonimais ir rašyti, pavyzdžiui, taip: "Kaip pasakė vienas Vilniaus gyventojas . . ." "Kaip mus informavo asmuo, kuris panoro likti nežinomas . . ." "Lietuvoje kalbama, kad . . ." ir taip toliau, ir panašiai.

Manau, kad to net ypatingai komentuoti netenka: dažnas buržuazinis laikraštis ar žurnalas "puikuojasi" panašia medžiaga. Beje, apie Vakarų propagandos darbo metodus savo naujoje knygoje, apie Vakarų korespondentų veiklą tautinį įtempimą pirmiausia Rytų Azijos ir Ramiojo vandenyno rajone, siekdama dar labiau sukomplikuoti Tarybų Sąjungos ir Amerikos santykius. Šioje srityje Kinijai skiriamas ne JAV politikos bendrininko, bet jaunesniojo partnerio, vaidmuo.

Tai, kad Vašingtonas žodžiais į pirmąją vietą kelia prekybos ir ekonomikos problemas, yra JAV administracijos manevras, kuriuo siekiama atitraukti dėmesį nuo tikrųjų JAV administracijos planų ir paruošti pagrindą Kinijai įtraukti į strateginį bendradarbiavimą imperializmo interesais.

Amerikos spaudoje skelbiamos žinios, pagaliau pačios Kinijos delegacijos pareiškimai rodo, jog Vašingtonas flirtuodamas su Pekinu ir stengdamasis įtraukti jį į savo planus, nukreiptus prieš Tarybų Sąjungą ir kitas socialistines šalis, prieš nacionalinio išsivadavimo judėjimus, nėra suinteresuotas, kad būtų išspręsti Kinijos Liaudies Respublikai svarbūs dvišalių santykių klausimai, pavyzdžiui, Taivano klausimas. Vladas Burbulis

Tarybų Sąjungoje plačiai ir argumentuotai, pasiremdamas konkrečiais pavyzdžiais, rašo mums visiems gerai žinomas niujorkietis rašytojas ir publicistas Phillip Bonosky.

Pastaruoju metu "ieškotojai", atvykę į Lietuvą, labai dažnai griebiasi religinės tematikos — juk čia tiek galimybių! Šiandien net jiems jau nebeįsėina kalbėti ar rašyti apie "badaujančią", "skurstančią Lietuvą" — per daug jau akivaizdūs gyvenimo faktai, kuriuos mato bei žino ir Vakarų žmonės. O juk į sielą, kaip sakoma, neišsi, ir čia "ieškotojai" dirba tiesiog išsiuose.

Tais gerai pramintais takais patraukė ir Vakarų Vokietijos televizijos žurnalistai, prieš kiek laiko viešėję Vilniuje. Jie, aišku, surado, ko ieškojo. Vatikano radijas savo laidoje lietuvių kalba džiaugėsi, kad Vakarų Vokietijoje pasirodęs televizijos filmukas apie tikėjimą Tarybų Sąjungoje, ir jame neapeita ir Lietuva. Štai kas patiko Vatikano radijui:

"Filmo komentatorius, pristatydams gražiųjų Vilniaus šventovių vaizdus, atkreipė žiūrovų dėmesį į tai, kad Lietuvoje katalikų bažnyčia vaidina labai svarbų vaidmenį".

Tas komentatorius, tačiau "užmiršta" pasakyti, iš kur tai jam žinoma, kokiais faktais jis remiasi. Užtat tam komentatoriui, anot Vatikano radijo, visiškai aišku, kad "bažnyčia Lietuvoje persekiojama", ir tiek! Tas radijas toliau porina:

"Komentatoriui kalbant (apie "persekiojimą — aut.), ekrane buvo rodoma, kaip žmonės meldžiasi prie Aušros vartų, gausiai dalyvauja pamaldose šv. Petro ir Povilo bažnyčioje".

O štai čia ir slypi labai būdinga "ieškotojų" klaida: skubėdami padaryti savo "atradimus", jie, kaip sakoma, nesumezga galo su galu: štai ir šiuo atveju komentatorius kalba apie tai, kaip "Lietuvoje persekiojamas tikėjimas", o ekrane — anot Vatikano radijo — "gražiosios Vilniaus šventyklos", tik reikėtų dar pasakyti, kaip valdžia prisideda prie istorinių pastatų išlaikymo ir priežiūros.

Komentatorius "pergyvena" dėl to, kad "Lietuvos žmonės negali melstis", o tuo tarpu ekrane žiūrovas, anot to radijo, regi besimeldžiančius žmones.

Taigi "ieškotojai" iš Vakarų Vokietijos turėjo aiškų tikslą: parodyti, kaip "bažnyčia kenčia Lietuvoje". — O su faktais, kaip visada būna panašiais atvejais — labai striuka. Teko griebtis paprasčiausios falsifikacijos.

Šią eilinę istoriją čia miniu todėl, kad ji labai jau būdinga. Juk panašiu stiliumi dirba ir amerikiečių žurnalistai, kai jiems tenka surasti, ko reikia . . . J. L.

TRUMPAI

— Darbo santykių taryba patvarkė, kad kompanijos iš savo unijinių fabriku darbus gali perkelti į savo neunijinius fabrikus. Tai dar vienas smūgis organizuotiems Amerikos darbininkams.

— Po gynybos sekretoriaus Pentagono antras žmogus Paul Thayer iš LTV kompanijos, kuriai anksčiau pirmininkavo, karinėms oro jėgoms pirkinėjo atsuktuvus, vertės 12 centų, o kompanijai Pentagono pinigais mokėjo po \$10.00.

Nauji vėjai Argentinoje

1983 metų gruodžio 10-ąją nacionaliniame kongrese buvo prisaikindintas naujasis šalies prezidentas — pilietinės radikalų sąjungos lyderis R. Alfonsinas. Ši data išimtinai Argentinos liaudžiai dėl kelių priežasčių. Bemaž aštuonerius metus šalį valdė karinė chunta, o dabar valdžia atiteko civiliams. Be to, ji iš karto ėmėsi labai svarbių priemonių, kuriomis siekiama atkurti šalyje konstitucines piliečių teises ir stiprinti demokratiją.

Karinė diktatūra šalį valdė nuo 1976 metų kovo mėnesio, kuomet buvo nuversta civilinė šalies vyriausybė. Represijų aukomis tapo tūkstančiai demokratiškai nusiteikusių politinių veikėjų, pažangiosios inteligentijos atstovų. Tad suprantama, kodėl iš tėvynės išvyko 50,000 argentiniečių. Diktatūra sudarė „juoduosius sąrašus“. Į juos įtraukė pažangius rašytojus, žurnalistus, artistus.

Neteisėtą valdžios užgrobimą reikėjo kaip nors pateisinti, ir kariškiai teigė norį normalizuoti šalies ekonominį gyvenimą. Bet faktiškai šalies ekonomika per tuos metus nuolat smuko. Štai kokius skaičius pateikia TASSo korespondentai, rašydami apie Argentinos ekonominę padėtį, šalyje siautėjančią infliaciją. 1981 metų sausio mėnesį už vieną Amerikos dolerį buvo mokama du tūkstančiai pesų, 1982 metų liepos mėnesį — 14,000, 1983 metų lapkričio mėnesį — 190,000 pesų. Paprastam argentiniečiui infliacija atsiliepia kainų kilimu.

Užsienio valstybėms Argentina išskolino milžinišką sumą — 44 milijonus dolerių, o prezidentas yra pareiškęs, kad šalies valiutos atsargos — 300 milijonų dolerių. Suprantama, savo paslaugas siūlo kai kurios tarptautinės finansinės organizacijos, bet jos kelia politinius reikalavimus.

Tik žemės ūkis šiek tiek gelbsti sunkų ekonominį gyvenimą — šalyje per metus gaunama 38-39 milijonai tonų grūdų.

Naujoji vyriausybė žada padidinti minimalų uždarbį, skirti daugiau pašalpų bedarbiams, kurių yra 2 milijonai. Beje, iki šiol iš jų tik 200,000 gaudavo bedarbio pašalpą.

Ekonominių problemų tiek daug, kad, kaip rašo spauda, sunku pasakyti, kuri jų svarbiausia.

KRITIKA KAIP IŠIMTIS

Keblių yra susigaudyti reakcinės lietuvių išeivijos spaudos metamorfozėse ir ypatumuose, kur politinio gyvenimo realijoms niekad nebūvo teikiama per daug reikšmės: aklos neapykantos Tarybų Sąjungai ir socialistinei Lietuvai užteko pateisinti „vaduotojų“ vardą. Tokia linija atrodė vis dėlto logiška, nors ir neprotiinga. Bet pastarąjį meto reakcinėje lietuvių išeivijos spaudoje vis garsesni kritikos balsai šeiminių adresu. Štai Čikagos „Draugas“ neseniai paskelbė korespondenciją apie nusikalstamumą Amerikoje. Nevarginsime skaitytojų citatomis: didžiojoje Amerikos spaudoje šiuo klausimu galima rasti išsamesnių žinių. Įdomi korespondencijos autoriaus išvada: „Tik nesveika visuomenė“ išaugina nesveikus ir antisocialistinius žmones“. Pagirtinas dosnumas... Užtai paklauskite to paties skaitytojo, koks Amerikos lietuvių dienraštis per savo veiklos metus labiausiai nusimelavo ir paaiškės,

Prezidentas R. Alfonsino žada daug skirti dėmesio politiniam šalies gyvenimui. Tai suprantama: nuo 1916 metų iki 1983-ųjų argentiniečiai buvo išrinkę 12 prezidentų, ir tik du jų išbuvo savo poste konstitucijos nustatyta laiką. Per tuos metus vyko 6 kariniai perversmai, o armijai valdžia priklausė 22 metus. Tad, matyt, ir dabar daug kas priklauso nuo prezidento santykių su armijos atstovais. Beje, dabar prezidentas tapo vyriausiuoju kariuomenės vadu. Teigiama, kad po konflikto su Didžiąja Britanija dėl Folklando (Malvinų) salų karininkai vis dažniau pripažįsta, kad armija turi daugiau rūpintis valstybės saugumu, o ne kariauti prieš savo liaudį. R. Alfonsinas tikisi, kad visi aukštieji karininkai, susiję su 1976 metų kariniu perversmu, atsistatydins. Tuomet, rašo Anglijos spauda, bus atleisti arba patys išeis į atsargą iki 70 procentų generaliteto. Tokio fakto Argentinos istorija dar nežinojo.

Reikia pasakyti, kad kai kurie profsąjungų lyderiai po karinio perversmo artimai bendravo su karine chunta ir stengėsi nematyti ir negirdėti, kad dėl chuntos kaltės tūkstančiai žmonių dingo be žinios. Mat jie aktyviai kovojo su „ardomaisiais elementais“.

Naujam prezidentui reikalinga ir kitų partijų parama. Norint išvesti šalį iš ekonominės krizės, būtina, kad opozicija atsisakytų veiksmų prieš vyriausybę. Be to, pilietinė radikalų sąjunga nėra labai stipri, nors jos atstovas tapo prezidentu. Devyniolikos provincijų gubernatorių išrinkti peronistų atstovai, o radikalai — tik septyni.

Neseniai spaudoje buvo pranešta, kad vyriausybė nutarė paleisti politinę policiją ir įsteigti naują organą konstitucinei tvarkai šalyje palaikyti, sunaikino „juoduosius sąrašus“. Be to, anuliuojamas „šalies nuramdymo įstatymas“. Tai leidžia tikėtis, kad bus baudžiami asmenys, kalti už chuntos valdymo metais vykusius žmonių žudymus. Įstatymas buvo priimtas 1983 metų rugsėjo mėnesį, ir jei jis galioja, tai asmenys, dalyvavę kovose su vadinamąja ardomąja veikla operacijoje, nebūtų patraukti atsakomybėn.

Argentina žengia demokratiškesnių pakeitimų keliu. G. Vinickas

kad tarpe antitarybinio melo čempionų yra buvęs tas pats „Draugas“. Klerikalų spaudos varomos antitarybinės propagandos fone viena kita kritiška Amerikos gyvenimo korespondencija lieka kaip išimtis iš taisyklės, dar ryškiau pabrėžianti gilią „vadavimo“ biznio krizę, savotišką bala, po kurią braidė „vaduotojų“ spauda.

Vilniaus dienraštyje „Komjaunimo tiesa“ buvęs spaustuvininkas, o dabar gyvenantis Šilalėje pensininkas Aleksandras Kazlauskas neseniai rašė: „Aš gerai atmenu anų metų Lietuvą, kur kunigas ponas nepaaukos skatiko ubagai prie bažnyčios durų, kur raštuose, kalbose, tribūnose aukštieji dvasininkai, prezidentas kurstė jausmus, sėjo tautų neapykantą... Mes, vyresnieji, žinome, ką turėjome ir ką šiandien turime“.

Seno darbininko žodžių negalima neišgirsti: neapykantos ir paniekos savo liaudžiai, savo tautai šaknys, kaip matome, labai giliai nuėjusios

ANTIKOMUNIZMO MITAI. “RUSIFIKACIJA”.

Jau esam įpratę, jog užsieniems TSRS gyvenimo „žinovams“ — įvairaus plauko sovietologams — nepatinka TSRS šalyje absoliučiai viskas. Tačiau bene gausiausiai išlieta rašalo bejuodinant lenininės nacionalinės politikos principus bei jų įgyvendinimą praktikoje. „Rusifikacija“ — šiuo vienu žodžiu chroniškai linkę į primityvumą sovietologai apibūdina TSRS šalyje besiplečiantį istoriškai būtiną ir progresyvių reiškinį — dvikalbystę.

Tarybų Sąjunga — daugiatautė valstybė, kurios teritorijoje vartojamos net 127 kalbos. Visos šios kalbos turi visiškai lygias teises — tai garantuoja šalies ir jos respublikų Konstitucijos, komunistų partijos programa. Bendrojo lavinimo mokyklos statutas, kiti teisiniai dokumentai. Natūralu, kad intensyviai suklestėjus nacionalinėms kultūroms, sustiprėjus jų tarpusavyje sąveikai, išsiplėtus tarybinių respublikų bendravimo ryšiams, savaime išaugo, išsiplėtė ir rusų kalbos kaip tarpnacionalinės komunikacinės priemonės vaidmuo. Tai visiškai natūralu: šalis, kurioje vartojamos 127 kalbos, privalo turėti vieną kalbą, skirtą bendravimui. Taip pat natūralu, kad tokia kalba tapo pačios skaitlingiausios Tarybų Sąjungos tautybės — rusų kalba.

Taigi rusų kalba, nors ji — tarpnacionalinio tautų bendradarbiavimo kalba, politiniu ir juridiniu atžvilgiu yra lygiateisė su visomis kitomis kalbomis, jokios privilegijuotos padėties ji neužima. Kiekvienas šalies pilietis turi teisę iš bet kurios šalies tribūnos kalbėti savo gimtąja kalba, gali kreiptis į bet kurią valstybinę organą. Ir ne viena organizacija ar įstaiga neturi teisės atsisakyti svarstyti pareiškimo, motyvuojant šį atsisakymą kalba.

Kadaise Vladimiras Leninas prieštaravo, kad rusų kalba taptų privaloma „valstybine kalba“. Straipsnyje „Ar reikalinga privaloma valstybinė kalba?“ jis rašė: „Mes geriau už jus žinome, kad Turgenevo, Tolstojaus, Dobroliubovo, Černyševskio kalba — didi ir galinga... Ir mes, suprantama, esame už tai, kad kiekvienas Rusijos gyventojas galėtų išmokyti rusų kalbą. Tik vieno mes nenorime: prievartos elemento. Mes nenorime vėdu vartyti į rojų. Nes, kad ir kažin kiek jūs pasakytumėte gražių frazių apie „kultūras“, privaloma valstybinė kalba yra susijusi su prievarta“.

Praktika įtikinamai parodė, kad būtina tobulinti ir vystyti gimtąją kalbą, labai gerai ją išmokyti, tačiau izoliuoti ją nuo kitų kalbų taipogi negalima. Taip Tarybų Sąjungoje gimė dvikalbystė — greta gimtosios kalbos visur pradėta vartoti rusų kalba, kurią vadiname nacių brolybės ir draugystės kalba.

Norint įrodyti dvikalbystės naudą, pavyzdžių toli ieškoti nereikia. Tik rusų kalbos dėka šiandien geriausi lietuvių literatūros kūriniai

ir jas paslėpti nėra paprasta, kaip gali atrodyti reakcinės lietuvių išeivijos spaudos leidėjams. Kol muša į galvą senas antitarybiškumo tvakas, maža ir vilčių pagauti blaivesnį skaitytoją. Nors ir būtų noro, bet gerais norais, kaip sakoma, ir pragaras grįstas... V. Liauška

leidžiami 36 Tarybų Sąjungos ir 27 užsienio kalbomis. Rusų kalbą naudoja Tarybų Lietuvos pasiuntiniai, rengdami kultūros šventes kitose respublikose, jos dėka bendrauja įvairių tautybių mokslininkai, gamybininkai, studentai, turistai, žodžiu, visi, atsidūrę už savos respublikos ribų. Todėl natūralu, kad tiek Lietuvoje, tiek kitose respublikose siekiama, jog nuolat gerėtų rusų kalbos mokymasis. Šiuo tikslu pastoviai tobulinami rusų kalbos vadovėliai, mokymosi metodikos bei programos. Resultatas akivaizdus, šiuo metu lietuviai pagal rusų kalbos mokėjimą užima ketvirtą vietą. Visa tai niekuo neužgožia gimtosios kalbos mokymosi, rusų kalbos įvaldymas nėra vykdomas pagrindinės tautybės kalbos pamokų sąskaita. Beje, įvairūs sovietologai, visaip gąsdindami prievartinės „rusifikacijos“ baubu, kažkodėl „užmiršta“, jog ne tik lietuviai mokosi rusų kalbos, bet ir Lietuvoje esančiose rusų ir lenkų mokyklose, kur mokosi tūkstančiai moksleivių, yra dėstoma lietuvių kalba, ir jos mokymasis yra būtinas. Antai 1982 metais Rygoje įvyko visasąjunginė mokslinė-praktinė konferencija, skirta nacionalinių santykių vystymo klausimams. Joje buvo pabrėžta, jog būtina užtikrinti, kad „rusai ir kitų tautybių atstovai, baigiantieji respublikos mokyklas, gerai mokėtų pagrindinės tautybės kalbą“. Toks dvikalbiškumas palengvina abipusį supratimą, padeda derinti nacionalumą su internacionalumu, suartina ir sucementuoja visuomenę.

Kazys Bagdonavičius

Trumpai

— Vakarų Vokietijos kancleris Helmut Kohl neseniai lankėsi Izraelyje, kovo 3—6 dienomis lankysis Vašingtone pasitarti su prez. Reaganu. Ką jis atsiveža įsidėjęs užantyje, nežinia.

— Los Angeles mieste įvykusi bedarbių konferencija, kurioje dalyvavo 50 delegatų, atstovaujančių bedarbių organizacijas, nutarė, kad kiekvieno bedarbio pareiga per ateinančius prezidento rinkimus balsuoti prieš Reaganą.

— AFL-CIO didžiausia maisto produktų darbininkų UFCW profsąjunga, vienijanti 1.2 milijono narių, pasisakė prieš raketų Persing išdėstymą Vakarų Europoje.

— Atomų mokslininkų biuletenis įspėja, kad JAV ir TSRS savitarpio santykiai yra tiek paaštrėję, jog bile kada gali kilti branduolinis karas atsitiktinai ar tiksliai.

Italijos mafija tikisi gerokai pasipelnyti iš JAV raketų Europoje. Sicilijoje ji supirko 3500 hektarų žemės rajone, kur bus dislokuotos raketos.

Meistras ir padėjėjas.
Ignas Martinaitis pieš.
Vilnius, 1984 kovo 1

Epiškų drobių meistras

Nuotraukoje: Tapytojas A. Savickas prie savo drobių.

M. Baranausko nuotrauka

Daugiau kaip trys dešimtmečiai su teptuku vaisingai dirbujasi vyresniosios kartos lietuvių tapytojas, Lietuvos TSR liaudies dailininkas Augustinas Savickas. Plati jo kūrybos tematika. Savo drobėse dailininkas pavaizdavo nuostabius Lietuvos miestų ir kaimų kampečius, Nemuno krašto grožį ir jo žmones. Plataus pripažinimo susilaukė A. Savicko epiški, ryškaus potėpio peizažai "Vakaras Kuršių mariose", "Ankstybas pavasaris", "Kelias sode".

Buvęs Raudonosios Armijos Lietuvos 16-osios šaulių divizijos karys, tapytojas nemažą paveikslų sukūrė revoliucine, antikarinė tematika. Į lietuvių tarybinės dailės lobyną įėjo jo šviesių spalvų kompozicijos "Pirčiupio tragedija", "Fašistų sudegintame kaime. Prie žuvusiųjų", "Spalis Lietuvoje", dip tikas "Motina ir žemė", triptikas "Dialogas" ir kiti. Tai monumentalios, sodraus kolorito, peizažo elementais perpintos drobės. Pastarųjų metų paveikslams būdingas poetiškumas simbolika. Tai pasakytina

apie drobes "Žmogus ir pavasaris", "Po vaikystės dangum", "Vaiko sapnai" ir kt. Jis taip pat yra sukūręs nemažą žymių Lietuvos žmonių portretų, naturmortų.

Lietuvių rašytojo ir diplomato Jurgio Savickio sūnus Augustinas vaikystėje ir jaunystėje daug laiko praleido Vakarų Europoje. Mokslus jis pradėjo Ženevos universitete. Tik vėliau, 1940 metais įstojo į tada įsteigtą Vilniaus dailės akademiją. O mokslus čia baigė jau po Antrojo pasaulinio karo.

Menotyros kandidatas A. Savickas nemažai pasidarbavo ir menotyros srityje. Jis parašė dailės istorijos monografiją "Peizažas lietuvių tapyboje", dvi knygas apie M. K. Čiurlionį drauge su akademiku J. Gaudrimu ir poetu E. Mieželiu, autobiografiją "Nerami kelionė", straipsnių apie lietuvių dailę ir dailininkus.

A. Savicko drobės buvo eksponuojamos personalinėse, respublikinėse ir sąjunginėse parodose, užsienyje, daugelį jų yra įsigiję Lietuvos muziejai. J. Žukauskas

MENININKŲ NAMAI

Jau dešimt metų, kai Kaune veikia Menininkų namai, kur per šį laiką įvyko dešimtys dailės, fotografijos ir kitų parodų, rašytojų, aktorių, kompozitorių ir kitų menininkų autorinių vakarų, teminių popiečių ir kūrybinių kolektyvų ataskaitų. Vaisingi buvo ir praėjusieji metai. Po remonto atjaunėjusiuose rūmuose įvyko daugiau kaip šimtas renginių, kuriuos aplankė per dešimt tūkstančių kauniečių. Ypač gerų atsiliepimų sulaukė ciklai "Kauno menininkai — TSRS 60-mečiui", "Menininkų kūrybiniai

portretai", "Jaunųjų debiutai", "Iš įdomių kelionių sugrįžus". Jaunimo tarpe populiarūs buvo džiazos muzikos vakarai. Teatro mėgėjai turėjo progos pamatyti mūsų parengtus spektaklius. Gausiai kauniečiai rinkosi į susitikimus su rašytojais A. Mikuta, R. Granausku, S. Geda, S. T. Kondrotu, kitais menininkais.

Gilų įspūdį paliko kompozitorių V. Švedo, G. Kuprevičiaus vakarai.

Apie tai "Tiesos" korespondentui pasakojo Kauno menininkų namų direktorius Antanas Gabrėnas.

VAINIKAS DONELAIČIUI

1984 m. sausio 1 d. sukako 270 metų, kai Lazdynėliuose gimė lietuvių grožinės literatūros pradininkas Kristijonas Donelaitis. Didelę gyvenimo dalį poetas praleido Mažosios Lietuvos miestelyje — Tolminkiemyje. Čia jis kūrė savo garsiąją poemą "Metus", darė vargonus, barometrus, sodino medžius.

Dabar Tolminkiemyje pagal vilniečio architekto Napoleono Kitkausko projektą, atstatytoje bažnytelėje įkurtas Kristijono Donelaičio memorialinis muziejus. Joje išlisi ir būrų dainiaus palaikai.

Ateinančią vasarą numatoma restauruoti XVIII amžiaus pastatą — buvusią Tolminkiemio parapijos kleboniją, kurioje Kristijonas Donelaitis gyvendamas kūrė "Metus".

Nuotraukoje: Kristijono Donelaičio memorialinio muziejaus Tolminkiemyje vidus. Bernardo Aleknavičiaus nuotrauka

"IŠ TIKROS ŠIRDIES DĒKAVOJU"

1983 metų pabaigoje (XII.31) sukako 125 metai nuo įžymaus lietuvių rašytojo ir veikėjo Vinco Kudirkos gimimo. Jo gyvenimą ir kūrybą daugelis gijų siejo su užsienio, pirmiausia su Amerikos lietuviams.

Tos šalies lietuvių XIX a. pabaigos visuomenė — kultūrinė veikla ganėtinai plačiai atsispindėjo V. Kudirkos publicistikoje ir kritikoje. Rašytojas siejo emigracijos reikalais, įdėmiai sekė JAV lietuvių spaudą, knygas, organizacijų veikimą. Į visa tai jis atsiliepdavo savo raštais ir nuomone.

Kitą V. Kudirkos ryšių su JAV lietuviams dalį sudarė jo bendradarbiavimas Amerikos lietuvių periodikoje, susirašinėjimas su tų laikų lietuvių emigracijos veikėjais, tokiais, kaip J. Šliūpas, J. Adomaitis-Šernas, P. Mikolainis ir kt. Rašytojas stengėsi padėti JAV lietuvių spaudai savo kūriniais, pasidalinti su ja "Varpui" ir "Ūkininkui" atsiųstais beletristikos ir publicistikos raštais.

V. Kudirkos bendradarbiavimas prasidėjo 1888 m. J. Šliūpo redaguotame "Lietuviškojo balso" laikraštyje ir tęsėsi iki mirties, įgydamas naujų formų. Antai Čikagos Vilnis, 1984 kov 1

"Lietuvos" laikraščio redaktorius J. Adomaitis-Šernas ir kitų iniciatyva V. Kudirka patikėjo savo vertimų ir kitų raštų leidimą JAV lietuvių kultūros ir leidybos organizacijai — Tėvynės Mylėtojų draugijai (TMD), įsteigtai 1896 m. Jos pirmieji leidiniai ir buvo V. Kudirkos vertimai (A. Asnyko "Keistutis", 1897 m., F. Silerio "Orleano mergelė", 1898 m.). V. Kudirka jautriai rūpinosi įvairiais savo raštų leidimo reikalais.

V. Kudirką su JAV ir Anglijos lietuviams glaudžiai susiejo ir tragiškas rašytojo likimas. 1898 m., sunkiai išligojęs, sekinamas nesveikatos V. Kudirka ryžosi kreiptis paramos į JAV lietuviams. Tai daryti jis prisivertė tik prispirtas ligos ir sunkios materialinės padėties; galbūt kitų raginamas. Be to, JAV lietuviams turėjo ir moralinių įsipareigojimų V. Kudirkai už jo darbus jų interesams (TMD veiklai ir kt.).

1898 m. rugpjūčio 3 d. JAV lietuvių laikraščiuose ("Vienybė lietuvininkų") buvo įdėta V. Kudirkos laiško, rašyto iš Naumiesčio, ištrauka: "... Žinote gerai mano materialią prisilaikymą ir mano veikimus, aš veikiu ir veikiu, ar

negalėtumėte bent kiek mane sušelpiti. Kiek galite. Rudenį, žiemą ir pavasarį išgulėjau lovoje. Dabar vaikštinėjau, bet tik tai po kambarį. Iki žiemai dar turbūt išliksiu gyvas..."

JAV lietuvių laikraščiai ("Lietuva", "Vienybė lietuvininkų"), tada redaguojami V. Kudirkos bendraminčių ir draugų J. Adomaitis-Dėdės Šerno, P. Mikolainio, sukruto rinkti aukas sergančiam "užsitarnavusiam raštininkui". Kiek išgalėdami, nuo savęs nutraukdami sunkiai išdirbtus centus, V. Kudirkai pagelbėti aukojo paprasti Amerikos lietuviams darbininkai, taip pat ir Anglijos lietuviams. V. Kudirkai remti lėšas siuntė ir smulkūs verslininkai, viena kita draugija (TMD), redakcijos, V. Kudirkos bičiuliai Amerikoje.

Netrukus V. Kudirkai buvo pasiūta 17,75 dol. (33 rbl.). Nuo 1898 m. rugpjūčio 17 d. iki spalio 26 d. surinkta 32,25 dol. ir rašytojui išsiūta 61 rbl. ("VoL", 1989, spalio 26, Nr. 43). Gavęs turbūt pirmąją paramą, V. Kudirka atsiuntė į JAV lietuvių laikraščius padėką: "Vi siems, kurie mano vargingame padėjime suteikė man per Redakci-

ją... pašalpą pinigais, iš tikros širdies dėkavojau."

Po šios V. Kudirkos padėkos, aukos jam buvo ir toliau renkamos. Pagal "V.L." laikraščio duomenis, Anglijos lietuviams surinko rašytojui beveik 18 dol. ("VL", 1898, lapkr. 30, Nr. 48). Aukojo vienas kitas Anglijoje gyvenęs airis. "V.L." laikraščio 1899 m. balandžio 12 s. (Nr. 15) pranešimu, per šio laikraščio redakciją V. Kudirkai inplaukė iš viso 79,45 dol. (įskaitant ir 10 dol. redakcijos įnašą).

JAV lietuvių laikraščiai pageidavo, kad būtų sukurama aktyviau ir daugiau. Bet šiuo atveju svarbu gal ne tiek aukų ar surinktų lėšų dydis, kiek paprastų lietuvių išievių parodytas širdies dosnumas, jautrus rūpestis rašytojui, atjauta jo likimui.

Lietuvos "Užsitarnavusių raštininkų" šelpimas, pradėtas dar XIX a. pabaigoje nuo paramos A. Višteliiui-višteliauskiui ir V. Kudirkai, tapo tauria, humaniška užsienio lietuvių tradicija, stiprinusia išievių ir gimtojo krašto ryšius.

Antanas Aukštaitis

Apie žmogų galima spręsti iš to, kaip jis elgiasi sunkiomis aplinkybėmis.

V. Pratalinis

Šiomet Lietuva vėl šoktels visu šuoliu

[Iš A. Drobnio pranešimo Lietuvos TSR Aukščiausios Tarybos – parlamento – sesijai]

Numatoma, kad šiais metais respublikoje darbininkų ir tarnautojų vidutinis mėnesinis darbo užmokestis sudarys 181 rublį, o kolūkiečių darbo apmokėjimas – 163 rublius, t. v. padidės, palyginus su praėjusiais metais, atitinkamai 1,7 ir 5,3 procento. Išmokos ir lengvatos iš visuomeninių vartojimo fondų šiemet vidutiniškai vienam gyventojui sudarys 547 rublius, t. y. padidės 3,2 procento. Realiosios pajamos, skaičiuojant vienam gyventojui, padidės 3,5 procento. Mažmeninė prekių apyvarta planuojama 5 procentais didesnė už praėjusių metų apyvartą. Didinami daugumos maisto ir nemaisto, pirmiausia kultūrinių buitinių ir ūkinių prekių fondai. Butines paslaugas gyventojams numatoma padidinti 5,9 procento.

Iš visų finansavimo šaltinių numatoma pastatyti 1 milijoną 712 tūkstančių kvadratinių metrų bendrojo ploto gyvenamųjų namų, iš jų kaimo vietovėse – 700 tūkstančių kvadratinių metrų. Numatyta kaime pastatyti 5 tūkstančius butų individualiuose ir kooperatiniuose namuose.

Plečiant miestų komunalinį ūkį daug dėmesio skiriama tam, kad būtų žymiai padidintas vandenviečių pajėgumas. Šiais metais numatoma atiduoti naudoti jose 102 tūkstančių kubinių metrų per parą vandens pajėgumus – dvigubai daugiau negu pernai.

Bus įgyvendinamos svarbios gamtos apsaugos priemonės, toliau vykdomi darbai Baltijos jūros ba-

seino apsaugos nuo teršimo srityje.

Toliau bus plėtojama liaudies švietimo sistemos materialinė bazė. Iš visų finansavimo šaltinių šiais metais planuojama pastatyti 8,9 tūkstančio vietų bendrojo lavinimo mokyklų, iš jų 2,5 tūkstančio vietų – kaimo vietovėse.

Bus plečiamas ikimokyklinio auklėjimo įstaigų tinklas. Jų numatoma pastatyti iš viso 12,4 tūkstančio vietų, iš jų kolūkių lėšomis – 3,8 tūkstančio vietų. Įvykdžius planuojamą jų statybos programą, vaikų iki 6 metų amžiaus aprūpinimas vietomis šiose įstaigose šių metų pabaigoje pasieks miestuose – 75 procentus ir kaimo vietovėse – 35 procentus.

Į aukštąsias mokyklas numatoma priimti jaunuolių tiek, kiek ir pernai, o į specialiąsias vidurines mokyklas – šiek tiek mažiau.

Profesinio mokymo sistemoje numatoma parengti 24 tūkstančius kvalifikuotų darbininkų ir masinių profesijų darbuotojų. Iš jų kaimo profesinės mokyklos paruos 8,7 tūkstančio darbininkų – tai 5,2 procento daugiau negu pernai.

Kultūros švietimo įstaigų darbo, spaudos leidinių planinės užduotys bus penkmečio plane numatyto lygio. Kultūros objektu statybai numatoma skirti 7,2 milijono rublių valstybinių kapitalinių idėjų.

Plečiama gydymo įstaigų materialinė bazė: numatoma atiduoti naudoti onkologinį dispanserį Kaune, rajoninės ligoninės korpusą Alytuje, poliklinikas Vilniuje, Anykščiuose ir Ignalinoje, 12 kaimo ambulatorijų, moterų konsultaciją Panevėžyje.

mokosi aukštesnėse muzikos mokyklose, konservatorijoje.

Nuotraukoje: V. Mažeikienė su savo auklėtine, trečios klasės moksleive violončeliste Judita Dambrauskaite.

G. Svitojaus nuotrauka

NAUJI KONTRAKTAI

Plečiasi Lietuvos menininkų ryšiai su užsienio šalimis. Jų kūrybą propaguoja ir Autorinių teisių agentūros respublikinis skyrius,

sudarydamas kontraktus. Stai Italijos firma Ricordi įsigijo V. Barkausko, P. Dikčiaus, B. Kutavičiaus, G. Kuprevičiaus, T. Makačino, J. Tamulionio, M. Urbaičio kūrinių. Vokietijos FR firma H. Sikorski pasirašė kontraktą dėl V. Barkausko koncerto kameriniam orkestrui ir B. Dvariono Temos su variacijomis fagotui ir fortepijonui.

Vokietijos DR leidykla "Aufbau-Verlag" išleis J. Baltušio "Sakmė apie Južą", Sent-Beno leidykla – K. Sajos apsakymų rinkinį "Klumpės". Bulgarijoje bus išleista L. Jacinevičiaus apysaka "Arbata penktą valandą ryto" ir R. Kašausko "Mažos mūsų nuodėmės".

Žydrosios liepsnelės kaitra

Tarybų Lietuva, neturėdama nė mažiausių savų gamtinių dujų telkinių, jomis kuo plačiausiai naudojami. Žydroji liepsnelė dabar dirba beveik trisdešimtyje respublikos miestų ir rajonų centrų, ją panaudoja apie aštuonis tūkstančius imonių kolūkių ir tarybinių ūkių.

– Gamtines dujas mūsų kraštas gavo prieš 23 metus, – pasakoja Lietuvos TSR valstybinio dujų fiksacijos komiteto pirmininkas Česlovas Krukauskas. – Tada buvo baigtas tiesti 680 kilometrų ilgio magistralinis dujotiekis iš Dašavos telkinių Ukrainoje. Dabar mūsų respubliką gamtinėmis dujomis jau aprūpina ir dujotiekiai, nutiesti į TSRS Europinę dalį iš Vakarų Sibiro telkinių.

Gamtinių dujų poreikiai respublikoje didėja, todėl požeminių magistralių tiesimo darbai nuolat plečiami. Štai siekiant geriau aprūpinti žydruoju kuru Elektrėnus, Jonavą ir Kauną, neseniai nutiestas antrasis magistralinis dujotiekis Vilnius-Kaunas. Sparčiai tiesiamas dujotiekis Ryga-Panevėžys, kuris vėliau pasieks ir Vilnių.

Komiteto pirmininkas pateikia keletą skaičių, bylojančių apie gamtinių dujų svarbą respublikos ekonomikai. Jeigu jų negautume, sako jis, kasdien tektų iš tolimų šalių ekonominių rajonų įsivežti maždaug po 300 vagonų akmens anglies. Taigi kuriai tektų išleisti keliasdešimt milijonų per metus daugiau negu dabar. Gamtinės dujos panaudojamos ruošiant pašarus, gaminant iš kė tik nupjautos žolės daug vitaminų ir maisto medžiagų turinčius žolės miltus, granules. Be

gamtinių dujų neįmanoma išvaizduoti ir azotinių trąšų gamybos Jonavoje.

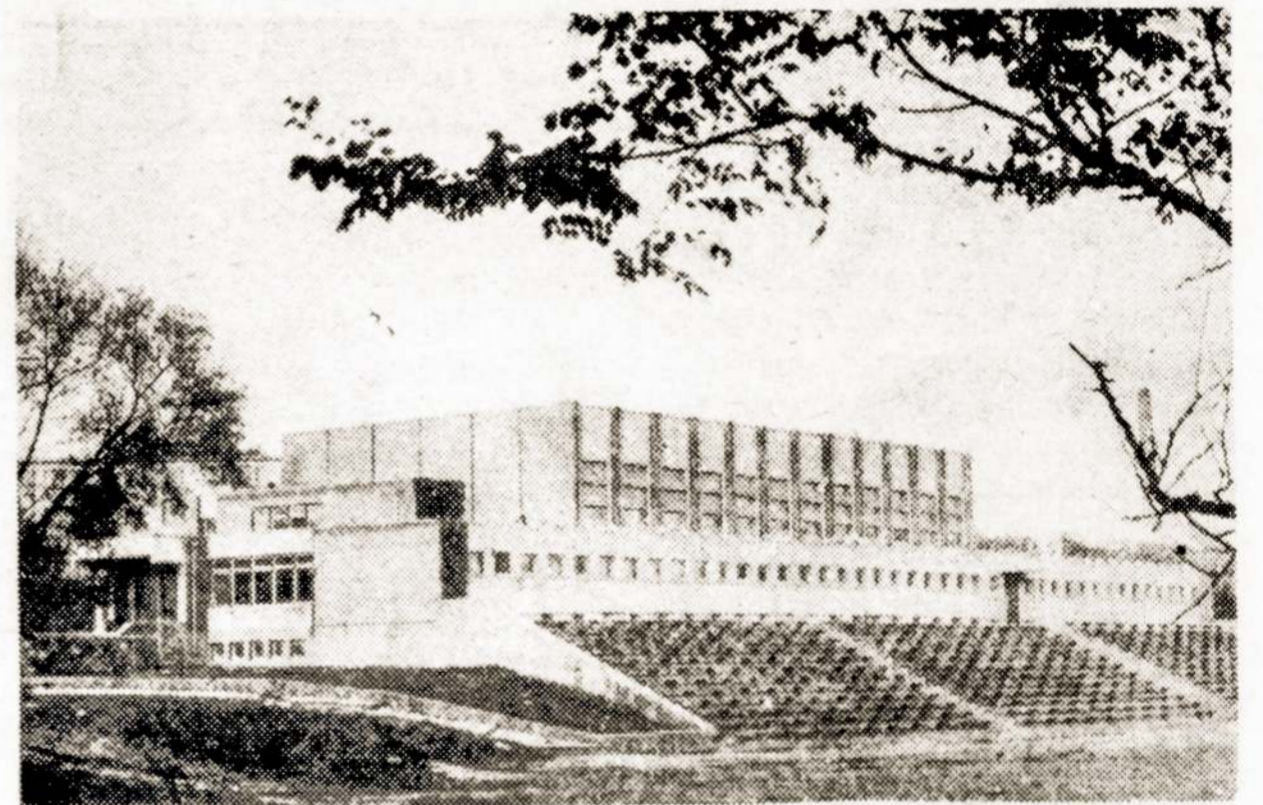
Pastaruoju metu, iš esmės užbaigus dujų fiksavimo darbus stambiuose miestuose ir pramonės centruose, susidarė galimybė geriau aprūpinti šiuo kuru kaimo vietas. Į kolūkius ir tarybinius ūkius vis dažniau nutiesiamos netoliese esančių magistralinių dujotiekų atšakos. Komiteto darbuotojai kartu su Kauno Antano Sniečkaus Politechnikos instituto mokslininkais, pavyzdžiui, pradėjo įgyvendinti plačią šiltnamių dujų fiksavimo programą. Žengti pirmieji žingsniai pritaikant dujas ir ilgalaikiam žemės ūkio produktų saugojimui. Dujų saugyklose gerai išsilaiko vaisiai, grūdai, kombinuotieji pašarai.

Česlovas Krukauskas patiesia ant stalo Tarybų Lietuvos žemėlapi. Jame mirga geltoni skrituliukai. Taip, pasirodo, pažymėtos suskystintų dujų pilstymo stotys.

– Nutiesti dujotiekų atšakos į kiekvieną ūkį, suprantama, atsieitų labai brangiai, būtų neekonomiška, – pasakė jis. – Todėl daugelis ūkių naudojami suskystintų dujų pilstymo stočių paslaugomis. Jos aprūpina šiuo kuru ir žemės ūkio gamybą, ir gyventojus.

Dabar gamtinės ar suskystintos dujos tiekiamos 900 tūkstančių butų – jomis naudojasi beveik visi respublikos miestų ir kaimų gyventojai. Kaip tvirtina sociologai, kiekvienai asmeninių gyvulių turinčiai žemdirbio šeimai dujos kasdien sutaupo po dvi-tris valandas.

Romualdas Česna

Joniškėlio tarybiniam ūkyje-technikume pastatytas didelis sporto kompleksas. Jame yra žaidimų salė, sporto klubas, šaudykla, erdvios žiūrovų tribūnos. Greta komplekso numatyta dar pastatyti uždara plaukimo baseiną, įrengti gimnastikos aikštyną.

Nuotraukoje: Naujasis sporto kompleksas. A. Sabaliausko nuotrauka

GRAŽU GYVENTI ALSĖDŽIUOSE

Viename gražiausių gamtos kampelių Plungės rajone įsikūrusi Alsėdžių gyvenvietė. Ant Sruojos upelio kalvotų šlaitų – taisyklingas gatvių vėrinys, iš visų pusių vedantis į centrinę aikštę, kuri pripažinta architektūros paminklu. Dailiomis gretomis išsiriakavę atnaujinti senoviniai statiniai ir gyvenamieji namai, erdvus moksleivių bendrabutis, ambulatorija, ryšių skyrius.

Kadaise buvusias sukrypusias medines tvoras pakeitė gyvatvėrės, gatves padabino skverai, gėlių darželiai, dekoratyvinės vejos. Gyvenvietę aplenkė du apvažiavimo keliai, išlaisvinę Alsėdžius nuo tranzitinio transporto. Melioratoriai įrengė didelę vandens saugyklą su paplūdimiais, kolūkis sutvarkė

Sruojos krantines, pastatė vasaros estradą, kurioje vyksta masiniai ir sporto renginiai, pasodino parką.

Alsėdžiai tapo patogia gyvenvietė ir jauniems, ir seniems. Ūkio žemdirbių gretas kasmet papildo jauni specialistai, kurie įsikuria visam laikui.

Daug pastangų, gražinant aplinką, įdeda Alsėdžių apylinkės deputatai ir kolūkių valdyba. Čia jau tradicija tapo aplinkos tvarkymo talkos, grožio kūrėjų konkursai. Daug energijos gyvenvietės pertvarkymui, naujų statybų organizavimui skiria Alsėdžių kolūkių pirmininkas, respublikos Aukščiausiosios Tarybos deputatas V. Valušis, vietos mokytojai, miškininkai, ryšininkai.

A. Pipiras

Vilnis, 1984 kovo 1

Beveik prieš du dešimtmečius Virginija Mažeikienė mokėsi Ukmergės muzikos mokykloje. Vėliau ji baigė Kauno J. Gruodžio aukštesniąją muzikos mokyklą, Lietuvos TSR valstybinę konservatoriją. Po studijų grįžo į Ukmergę ir muzikos mokykloje moko vaikučius groti violončele, vadovauja moksleivių kameriniam orkestrui. Dvylika jos buvusių mokinių dabar

RATNYČIOS APYLINKĖSE

Pietiniame Lietuvos kamputyje, prie garsiojo Druskininkų kurorto, išsimeję Ratnyčios apylinkės kaimai. Pati Ratnyčia — sena dzūkų gyvenvietė, kurioje archeologai yra suradę neolito laikų stovyklavietes.

Istorija supynė Ratnyčios likimą su Druskininkų kurorto kilimu. Nustačius Druskininkų mineralinių vėsmių gydymąsias savybes, iškilo būtinybė jas panaudoti. Druskininkų kaimelis nepajėgė priglauti visų norinčiųjų gydytis, todėl žmonės apsigyvendavo Ratnyčioje. O 1838 metais, kai Druskininkuose buvo atidarytos pirmosios gydyklos, dvi pravačios atsirado ir Ratnyčioje. Nežinia, kaip būtų susiklostęs kaimo likimas, jei ne tragiška gamtos išdaiga 1841 metais. Pavasarį išsiliejo Salotės ežeras, jo vandenys siūbtelėjo į Ratnyčios upelį, ir galinga vandens banga nušlavė viską savo kelyje. Labiausiai nukentėjo Ratnyčia. Potvynis nunešė ir gydyklas. Po to Druskininkai kas metai plėtėsi, o Ratnyčia tapo kurorto priedu. Tik Tarybų valdžios metais apylinkės centras tarytum iš naujo atgimė. Kaimas pasipuošė dailiais gyvenamaisiais namais.

Sparčiai auga ir kitas apylinkės kaimas — Viečiūnai. Jame — virš tūkstančio gyventojų. Vietoje kadaise buvusios primityvios plytinės, čia išaugo verpimo fabrikas. Pagrindinė viečiūniškių produkcija — grynvilniai ir pusvilnoniai šukuoti verpalai. Du trečdaliai jų panaudoja trikotažo, likusius — audinių pramonė. Per metus fabri-

kas pagamina virš 900 tonų verpalų. Jeigu juos paverstumėm audiniais, išeitų beveik trys milijonai metrų.

Kadaise buvusiame tyliame Viečiūnų kaime greta fabriko korpusų išaugo darbininkų gyvenvietė. Joje yra vaikų lopšelis-darželis, kultūros namai, mokykla. Žmonėms sudarytos visos sąlygos ne tik našiai dirbti, bet ir gražiai tvarkyti savo buitį, kultūringai ilsėtis.

Gyventojų skaičiumi Viečiūnus sparčiai vejasi Neravai — Druskininkų daržininkystės tarybinio ūkio centras. Šis ūkis yra pagrindinis daržovių ir kiaušinių tiekėjas kurortui. Pirmosios daržovės į parduotuves iškeliauja jau vasario ir paskui nenutrūkstanta srove jos plaukia ištisus dešimt mėnesių.

Ratnyčios apylinkėje yra Druskininkų miškų ūkis, jos teritorijoje įsikūrusi žemdirbių "Eglės" sanatorija, veikia keturios pradinės mokyklos, trys kultūros namai, kelios parduotuvės, valgyklos. Daug apylinkės gyventojų dirba kurorto sanatorijose ir įstaigose, įmonėse ir organizacijose.

Ratnyčios apylinkės mieliai lankomos turistų. Kas negirdėjo apie neprilygstamo gamtos grožio paminklą — Raigardo slėnį... Išpuoštas pavėsinėmis ir suoliukais, padarytais iš kerėplotų medžių, šakų ir kelmų, nuo Druskininkų iki Ratnyčios atveda "Saulės takas". Daug poilsiautojų sutiksi prie Latežerio ir Grūto, Nemuno ir Ratnyčės pakrantėse...

A. Norvaišas

Neblėstanti pagarba žirgui

Nuotraukoje: Joniškio rajono Žagarės žirgyno raiteliai.

A. Dilio nuotrauka

Daugybėje liaudies dainų apdainuotas žirgas. Su juo kariai jodavo į tolimus karo žygius, jaunikaičiai — pas mergužėles... Tuo žirgum išreiškiama didžiulė pagarba. Žirgais, nepaisant šiuolaikinės technikos, didžiuojasi Lietuva ir šiandien. Nemuno krašte nuo seno mėgstamos įvairios žirgų lenktynės. Ypač populiarios jos ant užšalusio ežerų. Tokios lenktynės ant Sartų ežero ledo prie Dusetų tapo gražia tradicija, kuri sutraukia daug dalyvių, dešimtis tūkstančių žiūrovų. Rengiamos ir vasarą žirgų lenktynės su sportiniais vežimėliais. Kasmet Vilniuje vyksta raitelių varžybos, dalyvaujant kitų respublikų bei užsienio sportininkams. Lietuvos raiteliai daug kartų yra dalyvavę tautinėse žirginio sporto varžybose.

Lietuvoje yra penki valstybiniai žirgynai: Riešės — Vilniaus rajone,

"Nemuno" — Silutės rajone, Žagarės — Joniškio rajone, "Sūduvos" — Kapsuko rajone ir Dusetų — Zarasų rajone. Juose auginami įvairių veislių žirgai — Lietuvos sunkiųjų, žemaičių, rusų ristūnų, grynakraujų, jojamųjų, Trāpėnų, Honoverio, arabų veislių žirgai.

Maskvos žirgyno manieže du kartus per metus — pavasarį ir rudenį — vyksta tarptautinis aukcionas. Į jį suvežami geriausi Tarybų šaly auginami žirgai. Tarybų Lietuvos žirgų auginimo šiam aukcionui pradėjo dalyvauti prieš dešimt metų. Didžiausią paklausą aukcionuose turi Lietuvoje išauginti Honoverio ir Trakėnų žirgai.

Lietuvos žirgų yra pirkę: Vokietijos Federatyvinės Respublikos, Prancūzijos, Suomijos, Italijos, Švedijos, Olandijos, Austrijos, Danijos arklīninkystės specialistai, komersantai.

V. Siudikas

PANEVĖŽIECIŲ RYŠIAI

Jau visas dešimtmetis, kai Panevėžio parodų rūmai kas mėnesį kviečia dailės mylėtojus susipažinti su naujomis parodomis, susitikti su kūrėjais, dalyvauti parodų aptariamuose.

Pirmieji darbo metai, kaip pasakoja buvusi vedėja A. Savickienė, nebuvo lengvi. Laikui bėgant, keitėsi darbo sąlygos, augo patirtis. Užmegsti ryšiai su Vilniaus, Kauno, Šiaulių, Latvijos TSR, Baltarusijos TSR dailininkų organizacijomis, pagausėjo lankytojų. Kas antri metai jie susipažįsta su Maskvos dailės fondo darbuotojų parengta sąjunginių respublikų dailininkų kūrybos paroda. Savo ekspozicijas siunčia į Gardiną, Molodečną, Daugpilį. Jau keleta metų palaikomi ryšiai su Minsko, Gardino srities, Molodečno dailininkų organizacijomis. Nuo 1978 m. rengiame tradicines Minsko dailininkų darbų parodas. Šiais metais organizavome originalią taikomosios dekoratyvinės dailės parodą.

1979 m. pradėjome draugauti su Gardino srities dailininkų sąjunga (pirmininkas — skulptorius V. Terubunas), kurios nariai tų pačių metų birželyje panevėžiečius pakvietė į parodų salę. Į šį pirmąjį susitikimą ne tik mūsų mieste, bet ir respublikoje) draugai atvežė geriausių vaizduojamosios ir taikomosios dailės pavyzdžių.

1979 m. pavasarį pirmą kartą didelę grupę Panevėžio dailininkų eksponavo savo darbus Minsko

parodų rūmuose. 1984 m. planuojame supažindinti su dailininkų Emilijos ir Ričardo Taločkų kūryba.

Įsiminė Panevėžio ir Gardino srities dailininkų darbų paroda 1982 m. Leningrade. Tokią bendrą kūrybos ataskaitą duoti 1984 m. numatoma Šiauliuose, o 1985 m. Minske.

Ateinančiais metais pirmą kartą mūsų mieste ekspozicijas suruoš Liepojos ir Leningrado dailininkai.

Janina Orlova

ZEMDIRBIŲ STALUI

Buivydžiškio tarybiniam ūkyje, teknikume įvyko Lietkoopsąjungos respublikinės kulinarijos tarybos posėdis, kuriame aptarta, kaip padidinti bulvių, daržovių bei žuvies patiekalų asortimentą kaimo valgykloms.

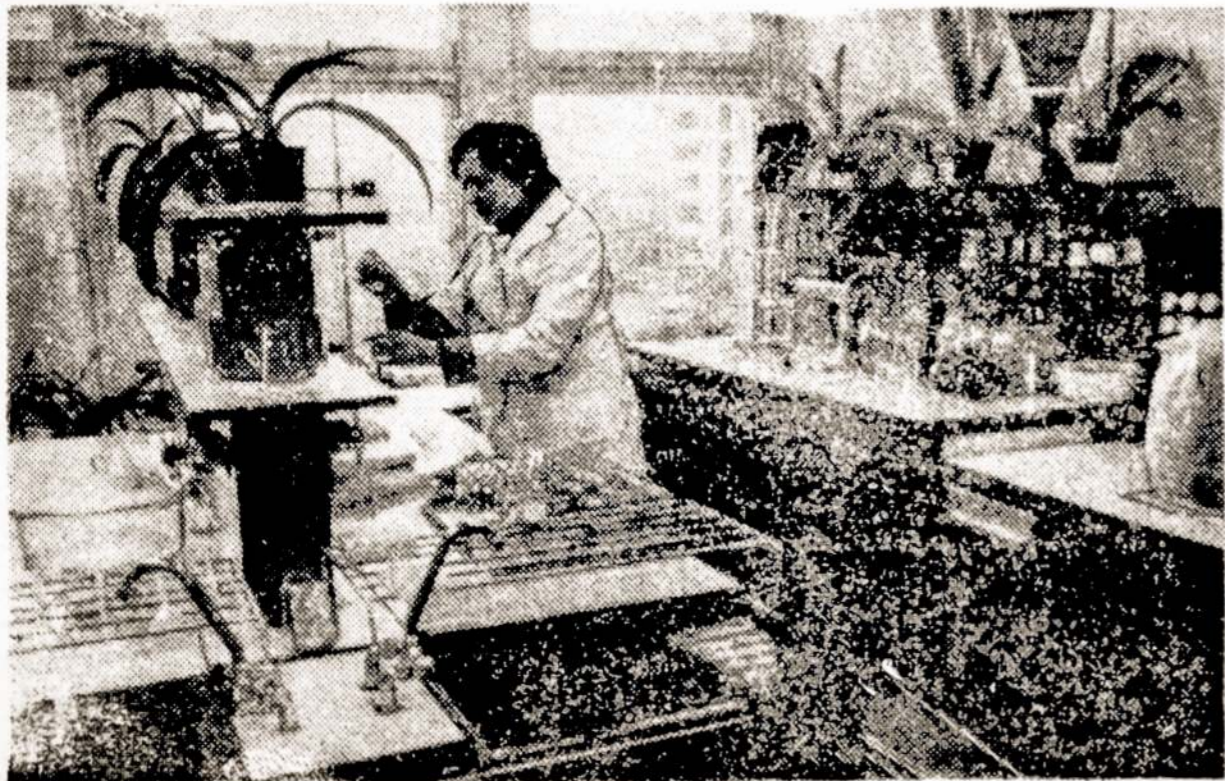
Čia pat veikusioje virėjų darbų parodoje buvo pademonstruojama per 90 valgių iš bulvių ir beveik šimtas daržovių patiekalų.

Dabar respublikoje kaimiškuose rajonuose veikia 2,376 visuomeninio maitinimo įmonės, kuriose vienu metu gali pavalgyti beveik 141 tūkstantis.

... IR KLAIPĖDOJE

"Šalpės" kolūkyje pradėjo darbą penkioliktasis Klaipėdos rajone lopšelis-darželis.

Dar šiemet statybininkai pastatys lopšelių-darželių ir Zdanovo kolūkyje.

Kaune pastatytas respublikinės agrocheminės laboratorijos priestatas. Laboratorijos darbų apimtis nuolat didėja. Vien pernai jos specialistai surinko beveik du šimtus tūkstančių dirvožemio pavyzdžių Ignalinos, Kėdainių, Prienų, Šilalės ir kituose rajonuose. Dabar jie tirs ne tik dirvožemius, bet ir nustatys šieno, šienainio, siloso kokybę.

Nuotraukoje: Naujoje laboratorijoje dirba Genovaitė Makuškienė.

K. Jurelės nuotr. (ELTA)

TILTAS PER NERĮ

Pakeitė maršrutus automobiliai, kursuojantys tarp Žaliakalnio pramoninio rajono ir didžiausio Kauno priemiesčio — Vilijampolės. Šiandien eksploatacijai perduotas tiltas per Nerį ties P. Ziberto šilko kombinatu, beveik du kartus trumpinęs kelią tarp šių miesto dalių.

Naujasis tiltas sumontuotas iš gelžbetonio konstrukcijų. Juo automobiliai gali važiuoti šešiomis eilėmis. Tiltą suprojektavo Leningrado specialistai, pastatė Kauno pirmoji tiltų statybos valdyba. Valstybinė komisija statybininkų darbą įvertino "labai gerai".

Pastačius tiltą sumažėjo eismo intensyvumas centre ir senamiestyje, dar keliose gatvėse mašinų judėjimas organizuotas viena kryptimi, 1984 kovo 1

timi.

Tilto atidarymo proga įvykusiose iškilmėse dalyvavo partijos Kauno miesto komiteto pirmasis sekretorius V. Mikučiauskas, respublikos automobilių transporto ir plentų ministras I. Černikovas, komunalinio ūkio ministras J. Šerys, Kauno miesto Liaudies deputatų tarybos vykdomojo komiteto pirmininkas J. Razumas.

Grupėi statybininkų buvo įteikti valstybiniai apdovanojimai.

Mažeikiuose sviesto gamykla pradėjo gaminti naują gaminį — sausas pasukas. Pastačius naują lieso pieno miltelių gamybos cechą, per mėnesį pagaminama iki 400 tonų lieso pieno miltelių.

Klaipėdos saldumynų fabrikas

Užėikime į bet kurią konditerijos parduotuvę ar gastronomą — visur pamatysime nebrangių, bet daugelio mėgstamų saldainių — karamelių. Į ryškiaspalvius popierėlius suvyniotas karamelės viliote vilioja pirkti. Net nežinai, kokią rūšį pasirinkti — tiek jų daug.

Kas gi ta karamelė? Specialistas pasakytų, kad karamelė — tai cukrinis konditerijos gaminytis, maisto produktas, turintis 75-90 procentų angliavandenių, iki 12 procentų riebalų, iki 3,4 procento baltymų. Karamelė skaidrina nuotaiką, gaivina, trumpina ilgas ir nuobodžias keliones, kaip ranka nuima susigraudinusio mažylio ašaras.

Klaipėdos konditerijos fabrikas yra specializuotas — gamina tik karameles ir irisus. Jis nuo 1975 metų yra Šiaulių "Rūtos" filialas, o anksčiau vadinosi "Gegužės Pirmoji". Tai viena seniausių konditerijos įmonių respublikoje. Išvadavus Klaipėdą iš hitlerinės okupacijos, fabrikas buvo rastas išmontuotas, išardytas. 1945 metų liepos 5 dieną pagaminta pirmoji produkcija (apie 200 kg per dieną). Tai buvo ledinukai "Monpasjė". Nuo 1963-ųjų metų pabaigos fabrikas pradėjo saldinius eksportuoti. Adresatų buvo daug: Australija, Švedija, Kenija, Uganda, Etiopija, Somalis, Fidžio salos ir kt. Jau šešeri metai, kai į Mongoliją eksportuojami 8-10 pavadinimų saldainiai. Siemet į šią tolimą šalį išsiųsta 200 tonų saldainių. Klaipėdos konditerijos fabriko karamelės turi pasisekimą toli už respublikos ribų.

Dabar fabrikas turi modernų konditerijos pramonės įrengimų kompleksą — tris karamelių linijas ir vieną irisų. Gamyba nuo pat masės paruošimo iki vyniojimo mechanizuota.

Fabriko sudarytos penkios brigados, kurios dirba brigadiniu darbo organizavimo metodu. Greitai susiformuos dar dvi.

Žmonės noriai triūsia šiame fabrike. Pusė darbininkų čia dirba jau daugiau kaip dešimt metų, apie šešiasdešimt žmonių — daugiau kaip penkiolika metų. Visi pagrindiniai specialistai — fabriko senbuviai.

Kokius saldumynus, pagamintus šiame fabrike, valgo respublikos gyventojai? Apie tai papasakojo konditerijos fabriko techninė vedėja Bronislava Vitkevičienė.

— Šiuo metu gaminame 68 pavadinimų karameles ir 8 pavadinimų

irisus. Kasmet imame gaminti 3-4 naujų rūšių saldainių. Jų receptus ruošia mūsų fabriko inžinierė chemikė Ona Butkienė. Šiais metais pradėjome gaminti karameles "Šermukšnelis", "Gėlėlė". Jose yra naujas komponentas — morkų sirupas. Naudojame ir kitokias nestandartines žaliavas. Iš jų gaminame irisus "Gintarėlis", karameles "Stiebelis", "Drugelis", "Zoologinė".

Fabriko laboratorijoje sukurtos karamelės, kurios bus gaminamos kitais metais. Viena jų — "Vėtrungė". Į jos sudėtį įeina moliūgų paviros. Pasirodys naujos karamelės "Jubiliejinė" ir "Konjakinė".

Konditerijos fabrikas toliau gamina jau seniau sukurtus, daugelio mėgstamus saldinius. Tai noriai perkamos, populiarios karamelės "Pušis" — labai dailūs kriauklės pavidalo, nubyrėjusių pušies spyglių spalvos saldainiai, kurių viduje piniškas įdaras. Jie būna įpakuoti metalinėse dėžutėse, polietileno maišeliuose arba įvynioti į originalius popierėlius.

Kokybės ženklą turinti karamelė "Klumpakojis" yra gaivi, vyšnių skonio, rausvos spalvos, dailios ovalinės formos. Kokybės ženklą turi ir saldainiai "Banga" — aukso spalvos, pailgos ovalinės formos. Jos įdaras — sluoksniuotas šokoladas su riešutais ir karamelės mase.

Yra karamelių, turinčių gydomųjų savybių. Tai "Mėtinė" (su mentolu), "Ledinė pagalvėlė", "Žilvitis" (su vitaminu C), "Saulėlydis" (su vitaminu C ir gliukoze). Yra ir dietinių karamelių.

Sunku ir išvardyti, tiek daug tų karamelių, viena už kitą įdomesnių: su piniškais, likeriniiais, šaldančiais, vaisiniais, šokoladiniais įdais. Dauguma įdarų gaminama vietoje, tik šokoladiniai gaunami iš Vilniaus "Pergalės" konditerijos fabriko.

Užsimenu apie produkcijos paklausą. Fabriko techninė vedėja pasakoja:

— Paklausa didelė. Per metus pagaminame 6700 tonų irisų ir karamelių.

Tegul skaitytojas, nematęs šios įmonės, neišsivaizduoja didelio, šiuolaikinio gaudžiančio fabriko. Konditerijos fabrikas kuklus, dviaukštis. Nuo kitų pastatų jį atskiria tik aplinka, kvepianti visų rūšių saldainiais. Nėra didelis ir fabriko kolektyvas. Bet jame puikūs, darbštūs žmonės.

Vidas Nastopka

Klaipėda

Ukmergės gelžbetoninių konstrukcijų gamyklos dirbantieji gavo naują šimto vietų valgyklą. Netrukus duris atvers ir kulinarijos parduotuvė. Nuotraukoje: Naujoje valgykloje. G. Svitojaus nuotrauka

PASAKOJA PALANGOS GINTARO MUZIEJAUS VEDĖJAS A. TRANYZAS

Palangos parko rūmuose įsikūręs Gintaro muziejus pagrįstai vadinamas populiariausiu, čia kasmet priimame apie 300 tūkstančių respublikos gyventojų, kurorto svečių.

Fondai turtėja kasmet. Pavyzdžiui, pernai įsigijome net tūkstantį įvairių eksponatų. Kasmet rengiame kompleksines archeologines ekspedicijas, kuriose tyrinėjame dažniausiai vakarinių Lietuvos rajonų senkapius. Muziejų paremia ir žemdirbys, darbininkas, privačios kolekcijos savininkas, kaupiamas vertingiausias liaudies menininkų kūrinius.

Pastaruoju metu užsimezgė turinčias bendradarbiavimas su mokslinėmis įstaigomis — muziejus užsakyta temas noriai gvildena LTSR Mokslų Akademijos Istorijos instituto, Geologijos mokslinio tyrimo instituto specialistai.

Gintaras — nacionalinis mūsų krašto turtas, iš kartos į kartą perduodamas jo meistrų tradicijos. Neatsitiktinai meninis gintaro apdirbimas tapo reikšminga taikosios dailės atšaka. Muziejuje nuolat eksponuojami kurybingiausių meistrų darbai. Lankytojai gerai įvertino Pakutinskių šeimos, E. Augaitytės, L. Sulgaitės, K. Somanionio, P. Balčiaus, A. Jonušo personalines parodas.

Pernai surengėme respublikinę gintaro dirbinių parodą, kurioje

žiurovai vėl galėjo pamatyti unikalios meno kūrinius, pramoninės gamybos pavyzdžius. Įvyko mokslinė praktinė konferencija, įvairiais aspektais nagrinėjome gintaro apdirbimo, pritaikymo, meninio įvertinimo, jo reikšmės mūsų liaudies kultūros istorijai problemas. Gintaro dirbinių parodos iš muziejaus ekspozicijų buvo iškeliavusios į Austriją, Prancūziją, Daniją, Čekoslovakiją, Vengriją daugelį kitų užsienio valstybių.

Du muziejaus gyvavimo dešimtmečius pavadinčiau intensyvaus kaupimo laikotarpiu. Dabar atėjo metas išsamiai apibendrinti tyrimų duomenis, pertvarkyti saugyklų rinkinius taip, kad lankytojas galėtų kuo nuodugniau susipažinti su gintaro praeitimi ir nūdiena. Muziejų šiuo metu kapitališkai rekonstruojame. Ypač didelę paramą mums suteikė Palangos miesto vykdomasis komitetas.

Pirmieji šalies muziejininkystės praktikoje pritaikėme universalią ir labai patogią eksponatų apskaitos sistemą.

Ir toliau plėsiame ekspozicijas. Juodkrantėje, kur, beje, XIX a. prasidėjo pramoninė gintaro gamyba, artimiausiu metu planuojame įsteigti muziejaus filialą, parodysime, kaip nuo seniausių laikų vystėsi ir tobulėjo gintaro verslai.

Atstatyta karo metais apgriauta Raudondvario pils, restauruota buvusio oranžerija, arklidės, keletas gyvenamųjų pastatų. Dabar pils atrodo taip, kaip ir XVII amžiuje. Nuotraukoje: Raudondvario pils šiandien. V. Gulevičiaus nuotrauka

DIDŽIAUSIA PABALTIJY

Vilniuje, Antakalnyje, pastatyta didžiausia Pabaltijyje poliklinika, kuri per pamainą gali priimti 1800 pacientų. Poliklinikoje įrengti geri apylinkių terapeutų ir siauro profilio specialistų kabinetai, modernios tyrimų laboratorijos. Naujoji poliklinika — tai kartu ir savotiškas kurortas: dviaukščiame priestate įkurtas miesto rehabilitacijos centras.

APIE PAMARIO ŽVEJUS

"Moteris ir jos keturi vyrai" — taip pavadintas meninis filmas užbaigtas sukti Lietuvos kino studijoje.

Filmo veiksmas vyksta Lietuvos pajūryje amžiaus pradžioje. Jis vaizduoja sunkų žvejų gyvenimą, nuolatinę žmogaus kovą su gamtos

stichija. Kino juosta režisavo A. Puipa, pagrindinius vaidmenis sukūrė aktorai J. Onaitytė, A. Šurna, S. Balandis, V. Petkevičius.

PARODA KAUNE

Kauno paveikslų galerijoje atidaryta vaizduojamosios dailės paroda. Daugiau kaip šimtas miesto dailininkų visuomenės dėmesiui pateikė naujausius savo kūrinius — tapybos drobes nūdienos tematiką, skulptūros bei grafikos darbus.

D. PUČINIO "BOHEMA"

Lietuvos TSR valstybiniame akademiniame operos ir baletu teatre įvyko Dž. Pučinio operos "Bohema" premjera. Naująjį pastatymą parengė dirigentas J. Aleksa, režisierius E. Domarkas, scenografas R. Gibavičius, kostiumų dailininkė G. Rameikaitė.

Vilnis, 1984 kovo 1

Nuotraukoje: Restauruotos Vilniaus senamiesčio gatvelės vaizdas.
K. Jankauskas nuotrauka

AS I SEE IT

NELLIE DE SCHAAF

WHY U. S. SUPPORTS EL SALVADOR

Ed Asner, of the "Lou Grant" series on TV was asked during an interview, why he had spoken out against the U. S. role in Central America, and he replied:

"Our government's policies are hurting AMERICAN WORKERS. U. S. companies are EXPORTING JOBS! They have billions of dollars invested there. Real unions are outlawed, and so are strikes. Union leaders are killed, and soldiers are stationed inside factories to keep order. The average wage in El Salvador is less than THREE DOLLARS A DAY and American companies like it that way. As American citizens, we should try to change these conditions. If WE do not help them to win better standards, we are either going to keep losing jobs or get dragged down to their level so we can "compete".

Since Ed Asner helped launch "Medical Aid to El Salvador" in the Spring of 1981, thousands of American citizens have contributed money so that emergency medical supplies could be sent behind the battle lines. To date, \$160,000 worth of urgently needed supplies have been sent.

"The large international relief agencies like RED CROSS deal only with the MILITARY government in El Salvador — the same government that is responsible for the deaths of 30,000 civilians since 1981 — the same government that confiscated all the blood plasma in the country for the use of the military and privileged only — the same government that has closed down the ONLY medical school in El Salvador," declared Asner.

Among the more than 20,000 individual Americans sending medical aid to El Salvador are many prominent representatives, actors, writers, producers, directors, including: Reps. Ron Dellums, George Brown, John Conyers, George Crockett, Julian Dixon, Walter Fauntroy, Thomas Foglietta and others. Also, Colleen Dewhurt, Michael Douglas, Max Gail, Leo Grant, Jack Gilford, Howard Hesseman, Albert Maltz, Michael Phillips, Mark Rosenberg, Paul Jarrico, Alan Myerson, Tony Randall, Carl Reiner, Waldo Salt, Martin Sheen, John Voight, Roy Schneider, David Soul and Ralph Waite.

FINANCIAL CONTRIBUTIONS MAY BE SENT TO: Medical Aid for El Salvador, Box 3282, Los Vilnis, 1984 kovo 1

Angeles, Cal. 90028.

ANTI-WAR EX-MARINE RECEIVES DEATH THREATS

Jim Stryffeler, former Marine Sgt. for five and a half years, won an honorable discharge, but only after courageously defying a court-martial by taking his case before the public.

On Aug. 27th, Stryffeler participated in the mammoth demonstration in Washington, D. C. for Jobs, Peace and Freedom in uniform. He had never made any attempts to hide his opposition to the U. S. foreign policy in Central America and the Caribbean. In October, he spoke out against the invasion of Grenada. Uneasy that Stryffeler's ideas and activities might influence other Marines, he was threatened with a court-martial.

In response, Stryffeler took his case before the public. Only after the formation of the Sgt. Jim Stryffeler Free Speech Committee, did the Marine Corps brass decide to grant him an honorable discharge.

Even while in service, Stryffeler was made aware of the spying against him, his home, the intimidation of his neighbors.

After his victory, Stryffeler went around the country speaking about his case. Over the New Year's week-end, he went to St. Louis along with hundreds of young people from around the country to a national convention of the Young Socialist Alliance, which he recently joined. THE DAY AFTER RETURNING FROM THE CONVENTION, HE WAS PHYSICALLY ASSAULTED IN BROAD DAYLIGHT in Reading, Ohio!

The next week, he moved to Cincinnati, Ohio, and the FIRST NIGHT in his new apartment he found two plain clothesmen sitting in his living room waiting for him. They had gained entrance illegally. They threatened to kill him, members of his family, and friends, if he continued to express his views and associate with socialists.

These death threats came just one week after Stryffeler had been assaulted, kicked, and cut on the arm with a broken bottle by two young thugs in Reading, Ohio.

Rev. Maurice McCrackin, one of the chairpersons of the Sgt. Jim Stryffeler Free Speech Committee in Cincinnati made a statement at a press conference defending Stryffeler's right to speak out and express his views.

The Free Speech Committee is

LOS ANGELES, CAL.

Gerbiama "Vilnies" Administracija — Siunčiu penkiasdešimts dėl "Vilnies". Tai bus prenumerata ir kas liks tai parama.

Mano sveikata silpna, bet kol esu dar gyva, tai vis norisi žinot kas dedasi pasauly. Be laikraščio butų dar blogiau.

Siaip pas mane nieko naujo nesiranda. Oras labai gražus, tik lietaus per mažai. Kaip skaitau laikraštį, tai kitur labai daug sugadino blogi orai. Vienur per daug lietaus, kitur per mažai. Tai ir baigsiu. Mano sveikata — gyvenu tik diena iš dienos. Tai geriausios sveikatos visiems linkiu, kad dar galėtumet ilgai veikti.

Anne Bernat

CICERO, ILL.

Gerb. Vilnies Administracija — Cia prisiunčiu \$30.00 čekį. Tai \$12 už laikraštį, o \$18 auka. Sveikinu su širdingais linkėjimais Naujuose Metuose.

Jurgius Buntius

EAST CHICAGO, IND.

Gerb. Vilnies Administracija — Rašau kelis žodelius dėl jūsų. Atnaujinu dvi laikraščio prenumeratas į Lietuvą giminaičiam: Valentinui Baukui, ir sesutei Salomėjai Šalnuvienei. Prisiunčiu \$40 money order. Likusieji dėl laikraščio auka. Su geriausiais linkėjimais —

Sophie Pinto

HOT SPRINGS, ARK.

Dearest Nellie,

Your reproduction in the "Vilnis" of letters received from readers as to their activities and grievances, creates such a warm kindred feeling toward those whom we knew and associated with. I feel flattered that you did the same to a few of mine.

I had cataract surgery on January 11th, one with the intraocular lens implant. So far, everything is fine, with a slight distortion which time and new glasses will remedy. I was there for six days, two of which I allowed to pamper myself by being fed and medicated by others. At that time, I took Ben to a nursing home because of the weakness he has in his legs. We are now at home going through the same routine of living. I have instructions for a while not to lift anything heavy, not to stoop too much, apply medications, shield at

demanding that police act quickly in identifying the criminals responsible for the attacks and prosecuting them to the fullest extent of the Law. They are awaiting action.

This incident indicates a serious erosion of the right of free speech and the right of dissent, with which the Administration is so concerned IF it occurs in socialist countries! This is the "Democracy" of El Salvador, Guatemala, Haiti, Chile, and Africa!

NOT EVERYONE IS STANDING TALL

According to Roger Simon, Chicago Sun-Times, Jan. 27, 1984 — not all Americans are "standing tall" to paraphrase Pres. Ronald Reagan. According to the latest government figures, more than one out of every six Americans live in poverty, and the energy and optimism of that group has NOT been renewed lately.

Laiškai ir parama

bed time.

Forgive me for enclosing the editorial and another excerpt from the "Arkansas Gazette" which I thought you might like to see, especially with it emanating from the Bible belt. I consider it a progressive newspaper. Ben's and my best wishes to you, Louis, and the staff that produces the paper.

Affectionately, Mildred Kubilius (I am always anxious to read progressive articles, and regret only that we cannot reprint as many as I would like because of lack of space. Thanks so much, Mil-nds.)

CHICAGO, ILL.

Dear Nellie — This article came out just in time at Christmas so I could have some copies made to let a few of my friends know how I spend my Tuesdays — Joy Winoris.

Enclosed, was a feature article, with a picture of Joy from the St. James Hospital, titled. "A Joy to Know". Following are excerpts from the article: (Joy is the sister of the late Frances Pakalniškis.)

"One of the most special qualities of our volunteers at St. James is their eagerness to help out in any way they can no matter how small or tedious the task may be. A beautiful example of this kind of dedication is the work of Joy Wainoris, in the Clean Chart Service.

"Joy works in the volunteer office on Tuesdays from 10:00 A.M. to 8:00 P. M. During the course of those ten hours, she compiles four hundred to 450 clean charts per week. These are delivered to each department by Joy. When the work load is too great to finish in one day, Joy gladly donates a second day during the week. Her dedication and pride in her work are inspiring. Although her job is a very tedious and time-consuming one, she merely smiles and shrugs, admitting that she really enjoys the challenge it offers. Joy and her husband are retired residents of Chicago Heights. She claims to be a "typical" housewife who sews, bakes and does various craft work. She is a treasure who gives so much, that the joy experienced in the volunteer office is a real feeling, not just a name."

In the same 12 seconds that the Reagan administration spends \$72,000 more on defense programs, this is more than Aid to Families with Dependent Children, Supplemental Security, Medicaid, food stamps, the earned income tax credit, the work incentives program and the Job Corps combined.

Simon asks how we can feel satisfied as a nation when more than 30 million people live below the poverty line, 9 million people are unemployed, and millions sleep on the streets of our cities because they have no homes? This is NOT by choice.

The hungry and the homeless have few to speak for them as they do not vote, and to many politicians, therefore, they do not count. We should remember that No American stands so tall as when he stoops to help those beneath him. That should rule out Reagan as a "shoo in" in the Nov. election!

Atviras laiškas "Vilnies" redakcijai

Gerb. draugai:
Užvakar įvyko mūsų klubo narių neilinis susirinkimas. Nors mums, pažangesnių nuotaikų nariams, klubo valdyba oficialiai nepranešė, kad vyks toks susirinkimas, bet mes vistiek nuėjom.

Mano nuotastabai, žmonių prisirinko kaip niekad anksčiau, daugiau kaip pusė visų klubo narių. Klubo pirmininkas dypukas suglumo pamatęs, kad ir aš atėjau į susirinkimą. Seni pažįstami mane sveikino, teiravosi kaip išsiritau iš sunkios ligos. Pirmininkas priėjęs taip pat padavė ranką.

Kaip paprastai esti, susirinkimą atidarė pirmininkas, ir pagal daugiau kaip dveji metai išgalėjusių klube įprotį, susirinkimą irgi jis vedė. Po susirinkimo eilinės rutinos — protokolo skaitymo, pranešimų, aptarimų . . . svarbiausiu susirinkimo dienotvarkės punktu buvo reikalas suruošti banketą.

— Klubui sukako keturiasdešimt metų, — klubo pirmininkas ėmė kalbėti susirinkusiems agitaciniu tonu, — privalėtumėm šią sukaktį paminėti kaip pridera, iškilmingu jubiliejiniu banketu.

Susirinkimas be jokių kalbų katučių plojimu sutiko, jog reikia turėti jubiliejinis banketas su menine programa, su prakalbomis ir panašiai.

Na, ir prasidėjo pasiūlymai ir diskusijos, kokiais patiekalais publika bankete reiktų pavaišinti. Vieni siūlė pavaišinti virta vištiena su ryžių koše, kiti siūlė jautiena su grybų garnyru, o vienas netgi pasiūlė, kad reiktų pavaišinti šaltiena su virtomis Idaho bulvėmis ir t. t.

— Ne, — klubo pirmininkas atsistojo iš už stalo ir kai susirinkusieji nusėdavo tarė:

— Bankete publika reiktų pavaišinti tradiciniais Amerikos lietuvių patiekalais banketuose, — ir pasiūlė, kad reiktų pavaišinti dešromis, rūgščiais kopūstais ir kugeliu.

Salėje vėl kilo aplodismentai, užgriantys pirmininko pasiūlymą.

Kai aplodismentai nutilo ir pasidarė tyku, seniai man pažįstamas senis, kurį mes nežinau kodėl vadiname "filosofu", paprašė balso:

— Gerbiamieji klubo nariai, — filosofas pradėjo, — pirmininko sumanymas geras, kad bankete publika reiktų pavaišinti tradiciniais Amerikos lietuvių patiekalais banketuose, bet atsiminkime, jog šis mūsų klubo banketas bus jubiliejinis, istorinis banketas. Mano nuomone, — filosofas kalbėjo toliau, — jubiliejiniame mūsų klubo bankete publika reiktų pavaišinti originališkesniais patiekalais, kad atsilankusieji į banketą ilgai jį atsimintų, ilgai apie jį kalbėtų.

— Tai pasiūlyk! — kažinkas iš susirinkusių sušuko.

— Reiktų pavaišinti patiekalu, — filosofas ramiai dėstė savo mintis, — kuris mums Lietuvoje gyvenusiems skurdžiai primintų mums jaunus dienas, sukeltų romantiką, prisiminimus.

— Tamsta nukalbi niekus, — pirmininkas filosofą pradėjo drausti.

— Tegū žmogus šneka, tegū šneka, — pasigirdo iš salės balsai.

Filosofas nepaisydamas pirmininko draudimo kalbėjo:

— Reiktų pavaišinti patiekalu, kokiu mes biedniškai Lietuvoje maitinomės.

— Tamsta, nutilk! — pirmininkas piktai filosofą subarė.

10

— O kokiū maitinomės?! — vėl pasigirdo salėje balsas.

— Virtomis neluptomis bulvėmis ir šaltais barščiais, — filosofas savo kalbą lyg kirviu nukirto, nutilo ir atsisėdo.

Salėje kilo juokas, alapas, tikras sumišimas.

— Nusiraminkite, nusiraminkite! — pirmininkas plaktuku daužė į stalą.

— Gerbiamieji, nesijuokite! — nuo kėdės pakilęs plaktuku daužė į stalą.

— Gerbiamieji, nesijuokite! — nuo kėdės pakilęs plaktuku daužė į stalą. Kad peršaukus alasa, — filosofo sumanymas vertas rimto dėmesio, — net užsikosėjo nabagas.

Susirinkime klubo nariai vėl nusėdavo.

— Virtos neluptos bulvės su šaltais barščiais būtų originalus patiekalas, visiems žinomas, sukeltų publikai juoko, laikraščiai apie mūsų banketą rašytų, klubas pagarsėtų visose Amerikos lietuvių kolonijose.

— Labai protingai mūsų Petras pasakė, — netoli pirmininko stalo sėdėjęs, nė balso nesiprašęs, matyt, to Petro kolega ėmė kalbėti, — reikia mums garsėti, nesigarsindami biznio nepadarysime, čia Amerika, gerbiamieji!

— Atsiprašau, ponai, — pirmininkas rėžė plaktuku į stalą, — jeigu nesiliausite kėlę juokų, uždarysiu susirinkimą.

— Didelis daiktas, uždaryk! — tas pats to Petro kolega atšovė.

Pirmininkas perpykęs rėžė dar kartą plaktuku į stalą ir išėjo iš užstalės. Vadinasi, susirinkimą uždarė.

Salėje klubo nariai sužė kaip bitės avilyje. Vieni juokėsi, kvatojo, kiti juokaudami sveikino filosofą, gyrė jį už tokį sumanymą.

— Išties, ką geresnio Lietuvoje gaudavome, — žmonės ūzesyje šnekėjosi, — būdavo neluptos bulvės, šalti barščiai, na, kai kada ir viralo . . .

— Išties, ką geresnio Lietuvoje kai kurie klubo nariai naujieniečiai sveikino filosofą.

Šventą teisybę pasakei, — jie filosofui kalbėjo, — prie bulvių su šaltais barščiais tikrai atsiimintumėm kaip Lietuvoj vargom, pasišnekėtumėm, ko Amerikon važiuom.

Kai pakilo nuotaika, juokaudami klubo nariai pradėjo iš salės skirstytis į namus, aš taip pat išėjau, palikdamas dar kelis su filosofu besišnekančius.

Nesigailiu, kad buvau nuėjęs į susirinkimą, buvo nenuobodi popietė. **Skaitytojas**

St. Petersburg, Fla.

LLD KUOPOS PARENGIMAS

Sausio 28 d. įvyko LLD 45 kuopos parengimas. Mūsų darbščios gospadinės pagamino skanūs pietus. Žinių pranešėja Aldona Aleknienė pranešė, kad turime svečių: Minnie ir Check Tvaskai iš Dearborn, Mich., Gorens Brange iš Chicago, Ill., Elena Alifson iš Chicago, Ill., Stella Mačionis iš Chicago, Ill., Kazimieras Taraška iš Vienus, Fla.

Kaip paprastai, turėjome ir me-

Tarpe mūsų

— Į raštinę paskambino Joseph Stalioraitis, kad į laikraštį įdėtumėm prieš penkerius metus mirusio jo tėvo Juozo Stalioraičio mirties paminėjimą. Atsiprašė, kad pavėlavo pranešti, nes turėjęs rūpesčių su motina Petre, kuri griūdama sunkiai susižeidė galvą. Kadangi jis jos namuose negali prižiūrėti, tai paguldęs į slaugymo namus — The Good Shepherd Nursing Home, 3222 W. 67th St., Chicago, Ill. 60629. Petrė Stalioraitienė jau 88 metų.

— Sausio 27 d. į "Vilnies" direktorių tarybos susirinkimą buvo atėjusi Millie Kancere ir ta proga įteikė \$25 laikraščiu paramos. Draugė Millie paaimanavo, kad dėl silpnos sveikatos ir didelio nuotolio negalinti nuolatinei lankyti tarybos narių susirinkimų.

— Praėjusiais metais Mary Gaddis ir jos vyras pardavė Health Food maisto parduotuvę, kurią turėjo Benton, Ill. mieste, nes kitos išeities nebuvo, kai prieš penkerius metus turėjo akcidento, vyro sveikata nesitaisė. Mary Gaddis tikisi, kad dabar atsitraukus nuo biznio bus lengviau gyventi. Tenka pasakyti, kad Mary Gaddis yra buvusios Los Angelėje "Vilnies" vajininkės Anna Bernat sesėrėčia.

Betty Cherman ir jos vyras savo laiku buvo plačiai žinomi čikagiečiams. Dažnai ją matydavome darbuojantis parengimų virtuvėje. Jos vyro sveikatai pradėjus šlubuoti, kaip žinome, jiedu persikėlė gyventi į Arizoną, kur geresnis klimatas. Bet niekas iš to neišėjo, vyras mirė. Kiek teko sužinoti, Betty ketina atvykti Čikagon, greičiausia per velykas. Ketino apie tai pranešti iš anksto.

— Gyvenanti St. Petersburg, Fla., Helen Bernatas atsuntė prenumeratos atnaujinimą ir laišką pažymi, kad jos velionis vyras buvo "Vilnies" skaitytojas nuo pat pirmo laikraščio pasirodymo numerio, jo atminimui laikraščio prenumeravimosi nenutraukia ir nenutrauks.

ninę programą. Padėjo ją atlikti viešnia iš New Yorko Emilija Young (Ješkevičiūtė). Ji padainavo gražių dainų, publikai labai patiko ir ilgai jai plojo. Didelis ačiū Emilijai. Mūsų solistas S. Kuzmickas taip pat padainavo pora dainų. Dainos Mylėtojų choras padainavo keturias dienas. Žinoma, tai didelis nuopelnas choro mokytojai Elenai Janulytei už sumokinimą choro. Tenka pasakyti, kad ji ir akompanistė solistams, kaip mokytojai, taip chorui publika ilgai plojo.

Pasibaigus meninei programai, kuopos pirmininkas S. Kuzmickas padėjo dainininkėms bei dainininkams už programą ir publika už atsilankymą į parengimą.

LIGONIAI

Larry Strack vis dar ligoninėje, Pranas Bunkus dar vis nesveikuoja, sunkiai susirgo Emilija Drobienė, Viktoras Repečka dar nesuveiko, Eva Velly gydosi namie. Draugė Helen Šarkiūnienė pranešė nesmagią žinią, kad susirgo jos sūnus Richard Janulis. Motina labai susirūpinusi.

Linkiu visiems ligoniams susveikti.

KLUBO SUSIRINKIMAS

Vasario 4 d. įvyko klubo susirinkimas. Susirinkimą atidarė presi-

Helen galvoja šiemet su "Vilnies" turistine grupe vykti į Lietuvą.

— Mary Kirstukas susirūpinusi paskambino į raštinę, ar nėra atsilikusi su duokle LDS kuopai, kuriai ji priklauso per daug metų. Nuraminau ją, kad apie tai praneštų kuopos sekretorė kaip anksčiau pranešdavo Paulina Moteczus ar mano pusseserė Minnie Yuden. Sunerimusi ji ir dėl Grinos kad jis ligoninėje. Mat, ji ir jos velionis vyras buvo artimi asmeniniai draugai su Grina. Nuraminau ją, kai tik sužinojau apie Grinos sveikatą kuo skubiausia jai telefonu pranešiu.

— Smagu pranešti, kad į "Vilnies" organizuojamas turistines grupes norinčių aplankyti Lietuvą skubiai telkiasi. Nors šiemet turėsime dvi grupes, — birželio ir rugpjūčio mėnesiais, — bet atrodo vietų pristigsime, kaip pernai pristigome. Galvojantys vykti į Lietuvą skubėkite užsiregistruoti, kad vėliau netektų nusivilti.

— Adelė Susnis, iš Chesterland, Ohio, per ilgus metus Clevelande buvus "Vilnies" vajininkė, atsiprašo, kad šiemet negalėjo dalyvauti vajuos darbe. Toliau laišką pažymi, nors jos vyras blogai jautėsi, bet pernai vistiek abu buvo nuvykę su turistine grupe į Lietuvą. Nuvykus, Vilniuje dar labiau susirgo. Turėjo būti pas gimines ir su tūru nevažinėjo. Kai nuvyko į Kauną, jam buvo patarta mėnesiui laiko atsigulti ligoninėn, bet gavęs vaistų truputį pasitaisė ir ligoninėn nereikėjo gulti. Grįžus namo vėl prasidėjo su sveikata problemos taip, kad jai nebuvo laiko vajuje dalyvauti.

— Praeitą vasarą clevelandietė Agnes Palton turėjo rimtą paralyžiaus priepuolį. Adelė Susnis buvo nuvykusi į ligoninę ją aplankyti, rado vieną, jos kūno pusę suparalyžuotą. Taip pat sunku su ligone susikalbėti, negalima suprasti, ką ji nori pasakyti. Kitą liūdną žinią Adelė pranešė, kad šią žiemą mirė dosnus "Vilnies" ir "Laisvės" rėmėjas John Eidutis **Nellie**

dentas Valis Bunkus. Raportai visi tapo priimti. Pasirodo, klubas gerai tvarkosi. Mirė du klubo nariai: K. Zabala ir B. Jankauskas.

— Buvo malonu sutikti svečius iš New Yorko. Tai Aldoną ir Vincą Andersonus. Aldoną aš pažįstu nuo jaunų dienų. Ji yra gabi choro mokytoja ir daug kartų yra man akompanavus, kai dainuodavau.

Po skanių pietų prasidėjo meninė programa. Ją atliko čekoslovakų menininkų grupė. Buvo apie trisdešimt moterų orkestras, pasivadinęs "Kitchen orchestra". Čekoslovakai publiką sužavėjo savo gražia programa, aplodismentų, nesigailėjo.

— Siame klubo suėjime dalyvavo ir dvi viešnios iš Detroito, Mich., — Stefanija Masytė ir jos mamytė Teofilė. Masytė pasveikino svečius ir perdavė linkėjimus nuo detroitiečių.

Be čekoslovakų menininkų programoje dalyvavo ir Dainos Mylėtojų choras, padainuodamas kelias dainas.

Pabaigoje, klubo prezidentas Valis Bunkus padėjo čekoslovakams menininkams, Dainos Mylėtojų chorui, jo mokytojai Helen Janulytei, gospadinėms V. Kuzmickienei, Helen Chaplick ir Stellai Daraškai už skanūs paruoštus pietus ir publika už atsilankymą. **S. K.**

Vilnis, 1984 kovo 1

TINKAMAI ATSIŠVEIKINTA SU VELIONIU CHARLES YURGON

Visai netikėtai ir nenujaustai vasario 4 d. rytą mirė čekiečiams gerai žinomas pažangietis Charles (Kazimieras) Jurgonas, sulaukęs 93 metų amžiaus. Velionis dar buvo veiklus ir vasario 4 d. grįžęs iš pasivaikščiojimo buvo gerai nusiteikęs. Eidamas į savo kambarį, palinkėjo savo šeimininkui Jonui Pateckui gero poilsio. Bet šeštadienio rytą nesikėlė. Seimininkas įėjo į jo kambarį ir rado jį užmigusių neatbūdančiu miegu...

Velionis buvo pašarvotas Povilo J. Ridiko koplyčioje. Vasario 7 d. 10 val. ryto gražus velionio giminių ir idėjos draugų būrys susirinko į koplyčią, kad paskutinį kartą patarnavus mielam giminaičiui ir kilnios idėjos draugui ir su juo atsisveikinus draiems laikams.

Solistė G. Giedraitienė sudainavo keletą momentui pritaikintų dainų, o Julija Marazienė pasakė kalbą, apibūdindama velionio gyvenimo kelyje atliktus gražius ir visuomenei naudingus darbus. Ji žymėjo, kad velionis gimė 1891 metais gegužės 19 d. Į šią šalį atvažiavo pas sesutę Oną (kuri jau mirus) 1910 metais kovo 25 d. Tūlą laiką buvo įsidarbinęs New Yorke siuvėju. Vėliau atvyko į Čikagą, dirbo siuvykloje ir priklausė prie siuvėjų unijos. Suorganizavo orkestrą ir jam vadovavo. Grodavo pažangių organizacijų renginiuose, draugų vestuvės ir šiaip pobūviuose.

Priklausė prie visų lietuviškų pažangių organizacijų ir taipgi prie Komunistų Partijos, kurią gražiai pinigiskai rėmė. Paskutiniu laiku ėjo LDLD 19 kp. pirmininko parei-

gas. Gražiai prisidėjo su pinigiska parama renkama nuo karo nukentėjusiems T. Lietuvos žmonėms.

Jis sakė, kad jis visa širdimi rėmė pažangų judėjimą ir troško, kad darbo žmogaus gyvenimas būtų šviesesnis ir sotesnis. Tūlą laiką turėjo sėkmingą prekybą, bet nutolo nuo organizacinio veikimo. Jo gyvenimas išpuoštas pavyzdiniais darbais.

Kalbėtoja pasakė, kad velionis savo gyvenimo kelyje pilnai atliko susipratęs žmogaus pareigą.

Pasibaigus laidotuvių apeigoms, gražus palydovų būrelis palydėjo velionį į Mt. Hope Crematorium, kur jo kūnas buvo sukremuotas. Kapinėse laidotuvių direktorius R. dikas pasakė kalbą ir laidotuvių vedėjų Jono Patecko ir Antano Litvino vardu padėkojo solistei, kalbėtojai ir visiems dalyviams už skaitlingą atsilankymą. Pakvietė pietums į Midway retoraną, kur buvo visi pavaišinti ir tuo būdu padėkota už suteiktas paslaugas laidojant kilnos idėjos draugą.

Buvo velionio pageidavimas, kad jo pelenai būtų išbarstyti puikiame Jackson Parke, kur kadaise buvo išbarstyti pelenai tūlo advokato, kuris gynė kovojančių darbininkų reikalus.

Visi dalyviai apgailestavo, kad dėl sunkios ligos negalėjo dalyvauti velionio sesutė Uršulė Stukienė. Ją pavadavo jos dukra Bernice Burke ir jos sūnus Mike.

Taip buvo baigta paskutinė kelionė ištikimo darbo klasės sūnaus ir tauraus lietuviuo.

Laidotuvių Dalyvė

Pavyzdingas motinos prisiminimas

Brooklynietė drg. Bronė Keršulienė-Zmitraitė, prisimindama savo mylimą mamytę Sofija Zmitraitę-Banytę, kuri mirė prieš 44 metus, vasario 18 d., atsiuntė laikraščio "Vilnis" paramai \$50. Bronė laiške rašo, kad jos abu tėveliai buvo sąmoningi lietuviai ir nuoširdžiai rėmė pažangią spaudą.

Jos velionė mamytė Sofija Zmitrienė daugiau mėgusi "Vilni" skaityti, o tėvelis labiau linkęs prie "Laisvės". Abu jos tėveliai buvo nuolatiniai abiejų laikraščių skaitytojai ir rėmėjai.

Bronė, prisimindama savo brangios mamytės didelę meilę ir rūpestį bei troškimą, kad "Vilnis" ilgai gyvuotų ir skleistų tiesos žodį savo skaitytojams, atsiuntė tuos \$50.

Šis šaunus mielos Bronytės Keršulienės gestas gali būti puikiu pavyzdžiu kitiems pažangios spaudos puoselėtojams. Norint pagerbti ir prisiminti brangaus asmens atminimą, geriausias būdas, tai tęsti tą darbą, kurį asmuo gyvas būdamas dirbo.

Vyšnutė

Ex Mainierių klubo narių žiniai

Dar yra laiko iki sekančio Ex Mainierių klubo susirinkimo, kuris bus balandžio 21 d., 12 val. dieną, "Vilnies" salėje. Kadangi mūsų Klubas per metus turi tik 4 susirinkimus, tai kartais nariai pamiršta. Už tai iš anksto primenu. Ypatinai šis susirinkimas svarbus, kad jame turime pasimokėti nario duoklę už 1984 metus. Tad prašau iš anksto pasižymėti dieną ir laiką ir būtinai dalyvauti. Sekr. J. M-nė

Vilnis, 1984 kovo 1

PRAŠOME NEPAMIRŠTI "VILNIES" VAJININKŲ PAGERBIMO BANKETO

Dar kartą primename laikraščio skaitytojams, kad "Vilnies" vaji-ninkų pagerbimo banketas bus kovo 11 d., 12 val. dieną, Vilnies salėje. Kaip svarbu jame dalyvauti nebandysime aiškinti, nes visi žinome, kad vaji-ninkai pilnai užsitarnavo pagerbimo. Dirbti šiuo laiku pažangios spaudos vajuje, gauti naujų skaitytojų — nelengvas darbas, o vistik jie sėkmingai dirbo.

Be kalbų ir skoningų patiekalų, turėsime šaunią meninę programą, kurią išpildys mūsų šauniosios Lakštutės, kurios bus ką tik grįžusios iš saulėtos Floridos.

Pasitikime, kad ne tik patys laikraščio skaitytojai bei rėmėjai dalyvausite, bet pasikviesite savo kaimynus bei draugus. Užtikriname, kad visi nuotaikingai ir šauniai praleisite laiką bankete kovo 11 d. Lauksime skaitlingo atsilankymo.

Rengimo komisija

Priminimas kultūrietėms

Mielos sesutės, Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narės, prašau nepamiršti, kad mūsų sekantis susirinkimas bus kovo 20 d., 12 val. d., "Vilnies" salėje. Jis bus daug kuo skirtingas nuo kitų susirinkimų. Jame bus atžymėta Tarptautinė Moters diena, bus kalbos ir dainų programa, taipgi bus pateikti šilti ir skoningi pietūs. Tad prašome į jį ne tik kad pačioms atsilankyti, bet pasikvieskite ir savo vyrus.

Lauksime skaitlingo narių ir svečių dalyvavimo. Sekr. J. M-nė

MIRĖ

VALERIJA TYSLIAVIENĖ

Šių metų vasario 18 New Yorke sunkiai sirgusi mirė Valerija Tysliavienė-Vaivadaitė, muzikos veikėja ir "Vienybės" laikraščio redaktorė bei leidėja. Velionė gimusi 1914 gruodžio 9 Philadelphijoje. Jaunystę praleido Vilniuje.

Kaip lietuvių visuomenės veikėja ir žurnalistė Valerija Tysliavienė išsiskyrė nepaprasta tolerancija lietuviškai spaudai ir giliu lietuviškų problemų supratimu. Jos "Vienybėje" rasdavo vietas įvairių pažiūrų pasisakymai. Ji neatsakė pagalbos ir lietuvių pažangiajai spaudai. Kietai ir atkakliai laikėsi už išeivių kultūrinius ryšius su tėvyne, nors dėl to pakėlė ji ir jos laikraštis visokių nemalonumų.

Velionė nusipelnė būti nepamirštama ir geru žodžiu minima.

Valerija Tysliavienė

Vasario 20 d. Fresh Pond Krematoriume New Yorke sukremuota, kurios pelenai, velionės pageidauti palaidoti Vilniuje, kur širdis traukė, kur jaunatvėj gyveno, mokėsi, kur palaidoti jos pirmojo vyro poeto Juozo Tysliavos pelenai.

Paliko sūnų Juozą su žmona ir sūneliu; seserį Eleną Vainiūnienę Floridoje; brolių Antaną Vaivadą Washingtono priemiesty Virginijoje ir jauniausią seserį Oną raidžių rinkėją Brooklyne. Liko ir jos vyras "Vienybės" redaktorius Jonas Valaitis.

APLANKYKITE LIETUVĄ — 1984

Siemet "Vilnies" administracija organizuoja dvi turistines grupes. Kaip užpernai — 1982, bei pernai — 1983, šiomet "Vilnies" skaitytojų turistinės grupės pabuvos Lietuvoje po 10 dienų.

PIRMA grupė išskris birželio 17 d. Maskvoje nakvos 2 naktis, Vilniuje 10 naktų. Grįžtant Leningrade 4 naktis, ir Helsinkyje 1 naktį. Būnant Maskvoje bus ekskursija po miestą. Vilniuje bus ekskursijų po miestą ir vieną dieną lankysim Kauną. Leningrade turės progą aplankyti garsų Hermitage muziejų, Petrodvoretso fontanus, ir Petro Povilo tvirtovę. Ši grupė turės progos lankyti 3 teatro spektaklius. Kaina iš New Yorko — \$1860.00 — plus vizos išlaidos.

ANTRA grupė išskris rugpjūčio 19 d. Maskvoje nakvos 2 naktis, Vilniuje 10 naktų. Grįžtant nakvos Maskvoje 2 naktis ir Helsinkyje 1 naktį. Maskvoje bus ekskursijų po miestą, Vilniuje bus ekskursijų po miestą ir vieną dieną aplankysim Kauną. Ši grupė turės progos lankyti 2 teatro spektaklius. Kaina iš New Yorko — \$1760.00 — plus vizos išlaidos.

Pirmoji grupė kelionėje bus 18 dienų, antroji, 16 dienų. Į jas įskaičiuota: skridimai, viešbučiai, maistas, ekskursijos. Norintiems vykti su šiomis grupėmis, patartina paskubėti registruotis, nes grupės nedidelės ir vietų skaičius ribotas.

Dėl registracijos kreipkitės:

3116 South Halsted Street
Chicago, Illinois 60608

LAUKIAME LAKŠTUČIŲ GRĮŽTANT

Vasario 17 d. mūsų mielos dainininkės Lakštutės išvyko į St. Petersburg, Fla., su dainų programa pažangių Floridos lietuvių surengtame koncerte. Netenka abejoti, kad floridiečiai patenkinti jų šaunio pasirodymu, bet apie tai jie patys parašys. Mes čekiečiai laukiame jų grįžtant ir dainuojant "Vilnies" vaji-ninkų bankete kovo 11 d., taipgi kultūriečių Tarptautinės dienos kovo 20 d. programoje.

Kiek nugirdau, drg. Estelle ir jos vyras Vincas Bogden žadėjo kiek ilgiau pasisvečiuoti Floridoje.

Laukiame jų visų grįžtant ir puikiai nusteikusių. Vilnietė

CICERO ŽINIOS

NEATSARGIOS VAIRUOTOJOS

Sausio 6 d. važiavo Lois Žostautas Harlam Ave. Privažiavusi 19 St. norėjo pasukti, bet skubiai atvažiavusi Mrs. P. Robinson, trenkė į jos automašiną. Pasekmė: abi buvo nuvežtos į MacNeal Memorial ligoninę. Vasario trečią abi nuteistos už nerūpestingą vairavimą.

Mirė Antanas J. Pažereckis, 68 m. a. Palaidotas Kazimierinėse kapinėse. Paliko brolių, 3 seseris ir jų šeimas.

Sausio 23 d. mirė Arthuras Sirtaut, sulaukęs 61 m. a. Paliko liūdėsyje žmoną, motiną dukterį ir brolių.

Širdies priepuolio ištiktą ir bevežant į ligoninę mirė Kotrina E. Kulikauskienė, sulaukusi 66 m. a. Paliko liūdėsyje vyrą, sūnų, du brolius, seserį ir vieną anūką.

GERAŠIRDĖ MOTERIS PATEKO Į BĖDĄ

Mary Jane Gaudutis, 39 m. a., 18 metų bedirbdama Midlothian State Bank, Ill. vice prezidentės ir vyriausios kasininkės pareigose, išieškojo vieną trečdali \$1.2 milijono. Užklausus ką ji su tais pinigais darė, paaiškino, kad pirkusi draugams vertingas dovanas, ypatingai vaišinus jaunimą ir ruošusi įvairias pramogas bei festivalius.

M. J. Gaudutis už išiekvojimą pinigų pasodinta penkiems metams į kalėjimą. John Feiza

Kaip baigėsi "Vilnies" vajas

Ši vadininkų laimėjimų suvestinė yra paskutinė šio vajaus. Kaip matome, vadininkų sąrašas pirmoji yra saintpetersburgietė Julia Andrulienė, po ja seka čikagietė Julia Marazienė, detroitietė St. Masytė ir t. t.

Julia Andrulienė vajaus darbą baigė, rasdama čia Amerikoje du naujus skaitytojus. Nemažų laimėjimų pasiekė ir čikagietė Julia Marazienė, net 4,220 taškų. Palyginus su praeitais vėjais galima pasidžiaugti ir čikagietės Julijos Urmonienės laimėjimais. Detroitietė St. Masytė šį kartą trečioje vietoje. Mažesnių kolonijų vadininkų darbu taip pat galima pasidžiaugti kaip Alvinos Strich, Violetos Trask ir k. Jos lygiai taip stropiai dirbo kaip ir didesniųjų kolonijų vadininkės. Visoms didelis ačiū.

Kovo 11 dieną būkime "Vilnies" salėje, kur vyks direktorių suruoštas banketas vadininkams pagerbti. Visos vadininkės dėl didelių nuotolių gal ir negalės atvykti į šį banketą, bet bankete mintimis būsime su jomis, visomis, o kurios galės dalyvauti, asmeniškai joms paspausime ranką.

Galutinai vadininkės išsiriavo taip:

JULIA ANDRULIS—St. Petersburg, Fla.	4560
JULIA MARAZAS—ALMK Drg., Chicago	4220
ST. MASYTĖ—Detroit, Mich.	2080
JULIA URMON—Chicago	1840
ALVINA STRICH—Kenosha, Wis.	880
VIOLET TRASK—San Francisco—Oakland, Cal.	620
ELIZABETH REPSHIS—Dorchester, Mass.	340
ADELE SUSNIS—Chesterland, Ohio	240
MARY STRAUSS—Bridgeport, Ct.	80
OFFICE	1880

"Vilnies" Administracija

MIRĖ IR PALAIDOTAS POVILAS SAKALAUSKAS

"Vilnies" skaitytojai žino iš pirmesnių pranešimų, kad prieš kiek laiko buvo skaudžiai sužeistas drg. Povilas Sakalauskas. Jis ėjo gatve, o neatsargus auto vairuotojas jį parbloškė. Buvo nuvežtas į ligoninę ir amputuota koja. Vėliau jis ilgokai buvo slaugomo namuose, kur sausio 26 d. mirė.

Laidotuvėmis rūpinasi jo giminaitė. Sausio 28 d. 11 val. ryto velionis buvo išlydėtas iš Rudmin koplyčios, nulydėtas į Lietuvų Tautinės kapines ir palaidotas.

Velionis buvo sulaukęs gražaus amžiaus. Sveikas būdamas visur dalyvavo, buvo ilgametis Ex Mai-

nerių klubo tvarkos prižiūrėtojas. Priklausė prie visų pažangių organizacijų, skaitė laikraštį "Vilnis" ir stambiai rėmė pinigais pasirašydamas **Bridgeporto Kaimynas**.

Kadangi laidotuvių diena pasitaikė labai nepalanki transportacijai, tai mažai žmonių susirinko į koplyčią, o dar mažiau vyko į kapines. Viso labo vykome trys automašinos.

Žmogus, kuris visą brandų gyvenimą atidavė darbo žmonių kovų rėmimui, daug daugiau užsitarnavo pagarbos, bet kaip minėjau buvo labai prastas oras ir tas dalinai pateisina neskaitlingą atsilankymą laidotuvėse. Be to, ne visi žinojo, nes spaudoje nesuspėta pranešti.

Trumpai noriu pasakyti, kad ve-

DETROIT, MICHIGAN

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Mikas Detroitietis [Mikas Masys]

Mirė 1973 metų kovo 7 dieną

Jau 11 metų kai mūsų mylimiausias atsiskyrė nuo mūsų visiems laikams. Kiekvieną dieną jo ilgimės ir mintyse kartojame šiuos žodžius:

"Gyvenimą užbaigė ir užmerkei akis,
Amžinu miegu ramiai užmigai,
Nustojo tau plakusi pailsusi širdis,
Savo mylimą dukrą Stefaniją
Ir žmoną Teofilę liūdėt palikai . . ."

Brangusis, ilsėkis ramiai savo nameliuose Woodlawn kapinių įsienyje. Mes Tave nuolat lankysime, liūdėsime ir niekados nepamiršime.

Liūdinti žmona TEOFILĖ
Liūdinti dukra STEFANJA

L. MATUZIENĖ PERGYVENO RIMTĄ OPERACIJĄ

Sausio 30 d., St. Joseph ligoninėje drg. Lucille Matuzienė pergyveno rimtą operaciją. Gydytojai tvirtina, jog operacija pilnai pavykusi ir nelikę jokių ligos pėdsakų.

Kaip ilgai teks Lucille pabūti ligoninėje, negaliu pasakyti, bet iki šio žinios pasiekė skaitytojus, reikia tikėtis, kad ji jau bus apleidusi ligoninę.

Linkiu jai sėkmingai susveikti.

Julija M.

Atidėtas Dailės ir Dramos klubo susirinkimas

Spaudoje buvo pranešta, kad sausio 28 d. šaukiamas Dailės ir Dramos (Mildos) klubo narių susirinkimas. Kadangi tą dieną buvo labai prastas oras, be to, pasitaikė Povilo Sakalausko laidotuvės, tai į susirinkimą mažai tesusirinko. Reikalų yra svarbių, tad susirinkusieji nutarė kitą susirinkimą šaukti birželio mėnesį, bet dienos nepaskyrė. Tai padarys valdyba. Prašau pasiekti spaudą. Pirm. E. Bogden

lionis Povilas Sakalauskas savo gyvenimą taip tvarkė, kad atliko pilnai susipratęsio žmogaus pareigą. Mes, kurie jį pažinome, tegalime pasakyti, kad darbai nebus jį pažinusių užmiršti. Lankysime jo kapą, prisiminsime, kad tai ilsi amžinu miegu užmigęs nuoširdus lietuvis ir ištikimas darbo klasės sūnus.

Lai jam bus amžina ramybė!

John Feiza

Rūpestingai apkalbėti "Vilnies" reikalai

Sausio 27 d. įvyko "Vilnies" bendrovės direkcijos posėdis, kuriam dalyvavo redakcijos ir administracijos personalas. Iš administracijos raporto pasirodė, kad naujų skaitytojų vėjus ir panaujinimas senų prenumeratorių pusėtinai sėkmingas.

Apkalbėta vadininkų pagerbimo banketo reikalas. Kaip žinia, banketas ruošiamas kovo 11 d. Paliesta tūlos korespondencijos ir pasisakyta už jų kiek galint sutrumpinimą.

Namo reikalų tvarkytojas J. Pateckas pranešė, kad jis šiek tiek aptvarkęs "Vilnies" pastato stogą, bet norime ar ne, šią vasarą teks naujas stogas uždėti. Jis pasiūlė, kad darbininkai, kurie dirba "Vilnies" įstaigoje, padovanotų po dvi algas ir tuo prisidėtų prie stogo reikalo. Jo pasiūlymas priimtas ir veik visi ne tik darbininkai, bet ir direktoriai sutiko prisidėti vieni su puse šimto, kiti net su šimtaine. Jei šis pažadas bus ištesėtas, stogo uždengimas nebus taip sunkus. Aišku, kad tikimės ir iš mielių skaitytojų ir rėmėjų nuoširdžios paramos.

Manau, kad iki dalininkų suvažiavimo, šis reikalas bus pusėtinai "apkultas".

Smagu, kad "Vilnies" personalas ir direkcija rūpinasi laikraščio ateitimi ir jo įstaigos pagerinimu. Juos turėtų pasekti ir skaitytojai.

Sekr. J. M-nė

CHICAGO, ILL.

MIRUS

Charles Yurgon

Reiškiame gilią užuojautą jo seseriai Uršulei Stukienei ir jos šeimai, dukrai Bernie Burke, sūnui ir jo šeimai, bei artimiems ir draugams čia Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje.

J. ir A. Copin	Antanas Litvinas
Marcella Wassel	J. Feiza
E. and F. Jordan	A. Dočkienė
C. ir J. Sisevich	C. Mazenis
A. ir V. Powell	J. ir M. Urbikai
M. Bagdonas	L. ir N. De Schaaf
A. ir F. Vaitkai	S. J. Jokubka

CHICAGO, ILLINOIS

MIRUS

Povilas Sakalauskas

Reiškiame gilią užuojautą jo seserėiom Mrs. Emily Dubin (ir vyrui), Miss Ida Chalmers, draugams bei pažįstamiems čia Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje.

J. ir A. Copin	John Feiza
Frances Jordan	Ed Jordan
Marcella Wassel	Antanas Litvinas
C. Sisevich	J. Sisevich
John Pateckas	Estelle Bogden
Julius Urbikas	Nellie ir Louis De Schaaf

WEST MEDWAY, MASS.

MIRUS

Ramon Zaluba

Reiškiame širdingą užuojautą jo dukrai, giminėms bei jo draugams čia Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje.

ST. PETERSBURG
LITHUANIAN SENIOR CITIZENS CLUB
VALDYBA IR NARIAI